Heemkring Okegem
Idevoordelaan 27, 9400 Okegem
Afgiftekantoor Ninove

bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

MEDEDELINGEN

HEEMKRING OKEGEM 2017 | JRG. 42 | NR. 1

© Johan Allard

Inhoud

De Okegemse opgeëisten in de 'Groote Oorlog'....2
Oorlogsgedenksteen aan de kerk te Okegem....13
De school van het leven....15
Wat je naam was 18
Okegemse Inventaris Onroerend Erfgoed....20
De Broekstraatwaterloop....23
Oproep voor de familie Vernaillen: op zoek naar DNA-verwanten....26
Dorpskroniek....28
- Maria Germaine De Dier 102 jaar....28
- Kunstwerk op de 'Plesj'....28
- Dichter Rudolf Van de Perre 29
- KVLV-Okegem bestaat 60 jaar....29

Uit de oude schoenendoos....30

Bestuursleden

Van Isterdael Herman (*voorzitter)* | Idevoordelaan 27, 9400 Okegem | herman.van.isterdael@telenet.be

Praet Patrick (*secretaris*) | Kievitlaan 25, 9400 Ninove | praet.patrick@scarlet.be

Van der Speeten Jozef | Residentie Tobias, Kasteelstraat 43, 9470 Denderleeuw

De Deyn Godelieve | Kouterbaan 34, 9400 Okegem

Brantegem Herman | Hazeleerstraat 24, 9400 Okegem

De Smedt Willy | Hazeleerstraat 17, 9400 Okegem

Allard Johan (*Webmaster)* | Hazeleerstraat 22, 9400 Okegem | info@heemkringokegem.be

Colofon

► Een jaarabonnement op Mededelingen Heemkring Okegem kost € 4. Erelid wordt men vanaf € 6.
► Rekeningnummer: BE46 8508 1934 3436
► Bezoek: www.heemkringokegem.be
► Volg ons: Heemkring Okegem op Facebook
► E-mail: info@heemkringokegem.be
► Redactie: Patrick Praet
► Lay-Out: Johan Allard
► Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.
► V.U.: Van Isterdael Herman, Idevoordelaan 27 9400 Okegem

► De Mededelingen kwamen tot stand met de steun van de Vlaamse overheid, de Erfgoedcel Denderland en de Stad Ninove.

Voorpagina

Deze burgerwoning behoort samen met twaalf andere gebouwen tot het Onroerend Erfgoed van Okegem. Meer info vanaf pagina 20.

De Okegemse opgeëisten in de 'Groote Oorlog'

HERMAN BRANTEGEM & PIERRE PAUWELS

De massale mobilisatie van Duitse soldaten in 1914 veroorzaakte al vlug een tekort aan arbeiders in de Duitse industrie. De Duitse regering keek daarom vooral naar België om dit tekort aan arbeidskrachten aan te vullen. Aanvankelijk rekende men vooral op de vrijwillige rekrutering van Belgische arbeiders, maar het succes hiervan bleef ondermaats. Er vertrokken slechts 27.000 arbeiders richting Duitsland en dat terwijl men er 300.000 nodig had.

In juni 1915 werd het *Deutsche Industrieburo* opgericht om arbeidskrachten te werven. Er werd een mooi loon en een goed leven beloofd in Duitsland. In oktober 1915 begonnen de Duitse kommandanturen naar arbeidskrachten te vragen om het gebrek aan Duitse werklieden op te vangen, doch de bevolking gaf hieraan maar weinig gevolg. De arbeiders werden gewaarschuwd en bedreigd dat ze bij een weigering van een werk van militair belang een straf zouden oplopen. De weigering van de bevolking leidde tot het inrichten van de gevreesde controles, het oprichten van het beruchte *Arbeitsamt* en *Meldeamt,* én tot de gedwongen opeisingen.

In de loop van 1916 besloot de Duitse legerleiding zich terug te trekken uit de omgeving van Verdun en een nieuwe verdedigingslinie te bouwen die het front met liefst 50 km zou inkorten Voor de aanleg van nieuwe wegen, spoorwegen en bunkers had men arbeidskrachten nodig om dit te verwezenlijken. Deze *Siegfriedstellung* zou zich over een lengte van 150 km en een breedte van 25 km uitstrekken van Arras over Saint-Quentin tot in de buurt van Soissons en Reims.

In september 1916 besliste Gouverneur-generaal von Bissing dat de Belgische werklozen dienden te worden opgeëist. Vanaf 3 oktober 1916 werd in het ganse Etappengebied een verordening van kracht waardoor werklozen en hulpbehoevenden konden worden opgeëist. De gemeentebesturen dienden een lijst te maken met de namen van de werklozen tegen 1 oktober 1916. De lokale besturen speelden overigens een bijzondere rol in de opeisingen. Zo werden burgemeester, secretaris en andere gezagdragers verplicht de Duitsers te vergezellen bij het oppakken van de jonge mannen. De burgemeester van elke gemeente had ook een grote invloed op de keuze van de arbeiders. In Okegem deed al gauw de beschuldiging de ronde dat de (katholieke) burgemeester Van den Berghe vooral mannen had aangewezen uit de partij van Christen Democraten die zich op dat ogenblik in de oppositie bevonden.

De werklozen van Okegem dienden zich regelmatig te melden in Ninove. Dit gebeurde in Okegem spontaan zodat er geen razzia plaatsvond zoals in andere dorpen. Bij één van die controles in oktober 1916 te Ninove werden er een twintigtal Okegemnaars aangeduid om te gaan werken aan het front in Frankrijk. Ze werden naar Aalst overgebracht en verzameld in de mouterij De Wolf, samen met anderen uit de naburige dorpen. Meer dan tweeduizend mannen uit Aalst en omgeving werden op woensdag 15 oktober 1916 onder bewaking naar het station in Aalst geleid. Ze werden ruw behandeld en konden geen afscheid nemen van hun familie. Ze zagen de ernst niet in van wat hen te wachten stond. De in oktober 1916 opgeëiste mannen uit de kommandantur van Aalst werden allen naar het Franse departement *Département du Nord* gedeporteerd en kwamen terecht in Le Cateau-Cambrésis en Bohain-Vermandois.

In november 1916 vond in de streek dus een nieuwe opeising plaats Op 5 november 1916 meldde het gemeentebestuur van Okegem aan de Kommandatur van Aalst dat er zich in de gemeente 70 mannelijke personen bevonden van 36 tot 45 jaar. De burgemeester diende in de loop van november 1916 immers een zeker aantal personen op te roepen die zich in november aan de politiecommissaris te Ninove moesten voorstellen. De personen dienden zich te voorzien van een hoofddeksel, een burger- of werkkleed, hemden, onderbroeken, een gewone broek, handdoek, eetgerief, schoenen of klompen, kousen, overjas, deken en eetpot. Wanneer geen gevolg gegeven werd aan deze opvordering werd men gestraft met gevangenis en verbanning naar Duitsland. Uiteindelijk werd in Okegem slechts één persoon opgeëist. De mannen die in november 1916 werden opgepakt werden niet langer naar het Noord-Franse *Département du Nord* gevoerd maar naar de departementen *Meurthe-et-Moselles* en *Meuse*. De werkkampen bevonden zich in Romagne en Onville. Na de twee opeisingen in 1916 eisten de Duitsers in 1917 nog mannen op. In Okegem werd Cyriel De Boitselier nog aangeduid.

► **Opgeëisten (Frankrijk, Villeroy nabij Abbeville)) - Rechtsonderaan: Geeroms Petrus, ° Meerbeke, 8-07-1897**

PIERRE PAUWELS

De opgeëisten werden ingedeeld in ZAB-compagnies. [1] Elke opgeëiste droeg op de linkerborstzijde van zijn kledij het bataljonnummer en volgnummer, wat het vluchten diende te bemoeilijken. De Belgen droegen op de rechterarm een tien cm brede gele band om hun nationaliteit aan te duiden. Onderzoek toont aan dat de opgeëisten die tewerkgesteld werden in Noord-Frankrijk vooral werden ingezet voor het ontginnen van bossen, het verzagen van bomen tot balken en planken voor de bouw van loopgraven, de aanleg van spoorlijnen en wegen voor de bevoorrading van het front, en het laden en lossen van oorlogsmateriaal. De opgeëisten hadden het hard te verduren. Voedselgebrek, slagen en allerlei onmenselijke behandelingen hadden na de oorlog nog steeds hun gevolgen. In 1920, twee jaar na de oorlog, stierven er nog vier mannen uit het kanton Ninove.

Op het thuisfront dacht men dat de opgeëisten tewerkgesteld waren in Duitsland. De opgeëiste mocht per week één postkaart opsturen. Het waren een soort voorgedrukte kaarten zonder afbeelding waar de opgeëiste in geen geval zijn echte verblijfplaats mocht vermelden. Enkel zijn voornaam, naam, bataljon of compagnienummer en de woorden 'Duitse veldpost' als afzender waren toegelaten. De mannen vroegen in hun 'brieven' vooral voedsel en kleren. Begin januari 1917 werd er door de Duitse overheid toelating gegeven om aan de opgeëisten een pakje van hoogstens 5 kg te sturen.

Over het aantal personen uit Okegem die werden weggevoerd en wie dat precies was, bestaat veel onduidelijkheid. Benoit Van Vaerenbergh, die de oorlog had meegemaakt en bekend stond om zijn sterk geheugen, hield het in 1981 bij de volgende namen: Cyriel Cobbaert, Albert Cornelis, Achiel De Bruyn, Petrus De Leeuw, Achiel Minner, Petrus Minner, Frans Helpers, Alexis Helpers, Petrus Nuyts, Albert Sonck, Eduard Sonck, Hipoliet Triest, Oscar Triest, Achiel Van der Elst, Ernest Van Holsbeeck, Jozef Van Isterdael en Gustaaf Van Snick. Jozef Beeckman die ook aangeduid was, gaf geen gehoor en dook onder.[2]

Via het archief van de Dienst voor Oorlogsslachtoffers is het mogelijk om een nauwkeuriger beeld te schetsen van wie precies als verplicht tewerkgestelde werd weggevoerd.[3] Dit archief bewaart alle dossiers die de voormalige opgeëisten hebben ingediend bij de rechtbanken voor oorlogsschade om schadeloosstelling te bekomen. De dossiers bevatten eerst en vooral de vonnissen die deze rechtbanken hebben geveld. Aan de basis van een uitspraak door de rechtbank van

oorlogsschade ligt het standaardformulier *Aanvraag tot herstelling van schade aan personen*. Daarnaast bevatten deze dossiers uittreksels van de burgerlijke stand, een bewijs van opeising door de Duitsers, bewijsstukken van de gemaakte dokterskosten,… De opzoekingen zijn enkel mogelijk op voornaam en familienaam van de opgeëiste en zijn geboortedatum. Ze kunnen op eenvoudig verzoek worden geraadpleegd bij de Dienst voor Oorlogsslachtoffers. Hoe waardevol de dossiers in dit archief ook mogen zijn om een beeld te vormen over de verplichte tewerkstelling, toch geven zij enkel informatie over de personen die effectief een aanvraag tot schadeloosstelling hebben ingediend. Op die manier komen wij voor Okegem tot de volgende namen

De Boitselier Cyriel (1900-1918)

Cyriel werd geboren te Okegem op 13 maart 1900 als vijfde kind uit een gezin van negen kinderen. Vader Jan Jozef was landbouwer en gehuwd met Delphina Francisca Priem. Het gezin woonde in de Kouterbaan. Cyriel oefende voor de oorlog het beroep uit van mandenmaker. Hij werd door de Duitsers als smokkelaar opgepakt en van 12 juli tot 28 oktober 1918 weggevoerd naar Halluin (*Nord*) waar hij grondwerken diende te verrichten. Hij kwam terug naar huis in ziekelijke toestand als gevolg van de koude, slagen en ontberingen.

Dokter Van Bever stelde bij zijn terugkeer vast dat hij aangetast was door een longontsteking (*infection pulmonaire*) waaraan hij kort nadien bezweek op 4 november 1918. Schrijnwerker Frederik Van Holsbeek heeft zijn doodskist gemaakt voor de som van 17,5 fr. Op 20 juni 1928 vroeg vader Jozef een oorlogsschade aan voor zijn zoon Cyriel.

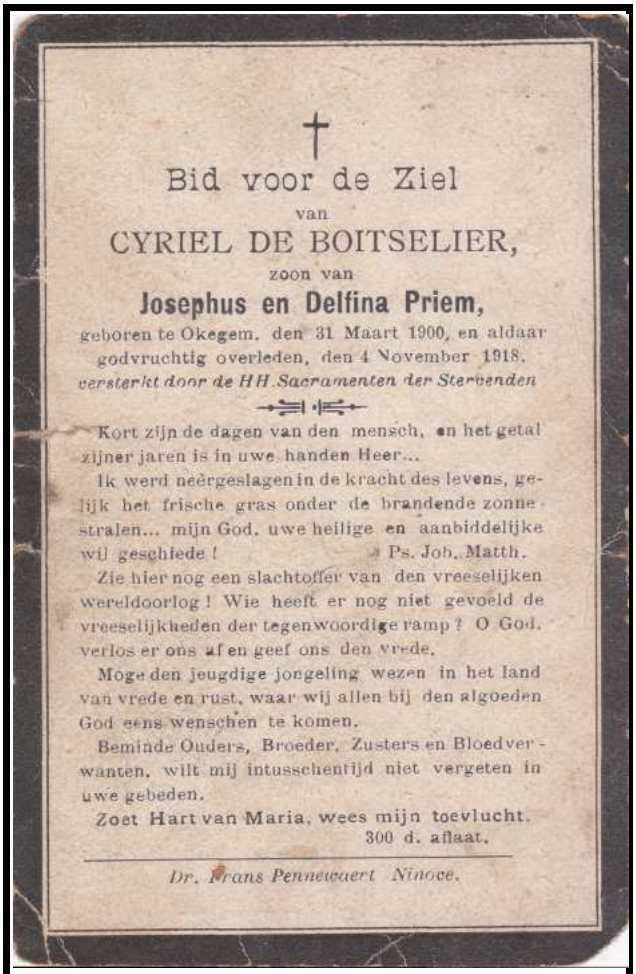

†

Bid voor de Ziel

van

CYRIEL DE BOITSELIER,

zoon van

Josephus en Delfina Priem,

geboren te Okegem, den 31 Maart 1900, en aldaar godvruchtig overleden, den 4 November 1918, versterkt door de HH. Sacramenten der Stervenden

Kort zijn de dagen van den mensch, en het getal zijner jaren is in uwe handen Heer...

Ik werd neêrgeslagen in de kracht des levens, gelijk het frische gras onder de brandende zonnestralen... mijn God, uwe heilige en aanbiddelijke wil geschiede! Ps. Joh. Matth.

Zie hier nog een slachtoffer van den vreeselijken wereldoorlog! Wie heeft er nog niet gevoeld de vreeselijkheden der tegenwoordige ramp? O God, verlos er ons af en geef ons den vrede.

Moge den jeugdige jongeling wezen in het land van vrede en rust, waar wij allen bij den algoeden God eens wenschen te komen.

Beminde Ouders, Broeder, Zusters en Bloedverwanten, wilt mij intusschentijd niet vergeten in uwe gebeden.

Zoet Hart van Maria, wees mijn toevlucht.

300 d. aflaat.

Dr. Frans Pennewaert Ninove.

► **De Boitselier Cyriel** HEEMKRING OKEGEM

Nuyts Petrus Franciscus (1896-1917)

Petrus werd geboren als eerste kind uit een gezin van zes kinderen op 16 november 1896 te Okegem. Vader Richardus, een spoorwegwerkman, was slechts 38 jaar toen hij stierf in 1909. Zijn vrouw Maria Clementina Van der Donck stierf op 40-jarige leeftijd op 27 augustus 1910. Petrus was toen de oorlog uitbrak voogd van het gezin. Hij was op het ogenblik dat de oorlog uitbrak landbouwer en ongehuwd. Petrus werd opgeëist op 17 oktober 1916 en weggevoerd naar Morey (*Saône-et-Loire*) om er allerlei karweien te verrichten zoals het aanleggen van spoorwegen en het kappen van hout.

Op 12 september 1917 werd Petrus ernstig ziek als gevolg van de dwangarbeid, het slechte voedsel, de slagen en ontberingen in de koude weersomstandigheden. Na zijn ontslag door de Duitse dokter keerde hij op 3 november 1917 terug naar Okegem. Hij overleed in het Gasthuis te Ninove op 27 december 1917 als gevolg van zijn mishandelingen.

Zijn neef Jozef, gehuwd met Apolinia Justina Goubert, werd aangesteld als voogd voor de vijf wezen en vroeg op 6 september 1919 oorlogsschade aan voor de

minderjarige wezen. Voor de verzorging van de zieke heeft het weldadigheidsbureel van Okegem 65,50 fr. betaald aan het hospitaal te Ninove.

De Leeuw Petrus (1893-1918)

Petrus werd geboren te Liedekerke op 11 juni 1893. Vader Franciscus was landbouwer en gehuwd met Brigitta Schandevijl, een huishoudster uit Liedekerke. Tijdens de oorlog woonde Petrus in de Leopoldstraat.

Petrus werd in Okegem op 10 juni 1918 opgepakt, naar Ninove gevoerd en vandaar als opgeëiste weggevoerd naar Aalst waar hij opgesloten werd in de Duitse gendarmeriekazerne in Aalst. Daar werd hij zodanig mishandeld dat hij er plotseling overleden is op 16 juli 1918. Over zijn levenseinde bestaat onduidelijkheid.[4] Vader Franciscus verklaarde in een brief dat Petrus enige weken te Aalst verbleef en er iedere dag slagen kreeg. Iemand beweerde dat hij waarschijnlijk vergeven is geweest, want hij had gedurig dorst door het vergif. In 1920 schrijft de vader dan weer dat Petrus is doodgeslagen door de geweerkolven van de bewakers in het gevang te Aalst. Vader Franciscus verklaarde in het dossier van zijn zoon: '*In het jaar 1918, de 17de juli om 10 uur in de voormiddag na bestatiging wij, Isidoor Bauwens, gemachtigde schepen, ambtenaar van de burgerlijke stand der stad Aalst, (...) de overlijdensakte op van Pieter De Leeuw, landbouwwerkman, geboren te Liedekerke de 11de juni 1893, wettelijk wonende te Okegem, Kattestraat, alhier verblijvende Leopoldstraat en er overleden den 16den dezer maand juli, om 11 uur 's avonds ongehuwde zoon van Frans De Leeuw, dagloner, oud 62 jaar, wonende te Okegem en echtgenoot van Brigitta Schandevijl. Op de verklaring van den vader voornoemd en van Felix Van Landuyt, bediende, oud 22 jaar gebuur der overlijdingsplaats, wonende te Aalst.*'

Cosyns Petrus (1898-1917)

Petrus werd geboren te Okegem in de wijk Eversem op 28 november 1898. Vader Petrus Remigius (° Okegem, 18 december 1872) was landbouwer en gehuwd met Felicitas Borloo (° Liedekerke, 10 februari 1877). Petrus werd in Okegem opgepakt en als ZAB-arbeider weggevoerd naar Noord-Frankrijk waar hij dwangarbeid verrichtte en door mishandelingen en ontberingen ziek werd. Hij werd naar het hospitaal gestuurd waar hij op 19 februari 1917 overleed in het Duits militair Krijgslazaret in Labry (*Meurthe et Moselle*). Petrus was op dat ogenblik 18 jaar…[5]

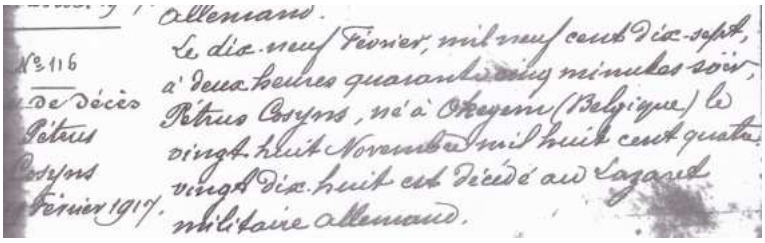
Allemand.
N° 116
Décès
Pétrus
Cosyns
Février 1917.
Le dix-neuf Février, mil neuf cent dix-sept,
à deux heures quarante cinq minutes soir,
Pétrus Cosyns, né à Okegem (Belgique) le
vingt-huit Novembre mil huit cent quatre
vingt dix-huit est décédé au Lazaret
militaire allemand.

Overlijdensakte Cosyns Petrus © PIERRE PAUWELS

Veirman Petrus Elias (1895 - ?)

Petrus werd geboren op 8 februari 1895 in de Kattestraat te Okegem geboren als oudste kind uit een gezin van acht kinderen. Vader Ludovicus was metser en gehuwd met Maria Delphina Ghijsels, een handschoenmaakster uit Okegem.

Petrus werd opgeëist te Ninove van 16 oktober 1916 tot 18 september 1917 en weggevoerd naar Le Cateau-Cambrésis. Hij was ZAB-arbeider in het 19de Bataljon nr. 1619 4de Compagnie.[6] Petrus kreeg 30 pfennig dagelijks en werkte aan de spoorwegen.

In zijn verklaring bij zijn aanvraag als opgeëiste opgemaakt te Ninove op 15 juni 1921, gaf Petrus als reden voor zijn terugkeer het sterfgeval van zijn zuster. Dit is merkwaardig. Zijn zuster overleed in Pamel op 7 oktober 1917 (drie weken na zijn terugkeer) en de akte van overlijden is in Okegem toegekomen op 9 november 1917.

Petrus huwde te Ninove op 27 maart 1919 met Botte Maria (° Ninove, 27 november 1897). In 1921 werd een dochter Jeanne geboren. In 1923 woonde hij te Ninove op de Steenweg naar Aalst en oefende het beroep uit van metser. In 1926 verhuisde het gezin naar de Kattestraat in Okegem om vervolgens in 1927 naar Geraardsbergen te vertrekken.

Triest Hippolitus (1892-1964)

Hippoliet werd geboren te Okegem in de wijk Eversem op 22 februari 1892 als oudste kind uit een gezin van vier kinderen. Vader Josephus was gehuwd met Juliana Brewee, een handschoenmaakster uit Liedekerke. Hippoliet heeft zijn vader nooit gekend want zijn vader verdronk in 1896 in de Dender. Tijdens de oorlog werd het gezin hard getroffen. Een broer Pieter Jozef was soldaat aan het front, een andere broer Adolphe was eveneens opgeëist en een zuster Maria Rosalie was gehuwd met Eduard Goelens die sneuvelde tijdens de oorlog in Vinkem. Hippoliet zelf oefende het beroep uit van mijnwerker.

Hippoliet werd opgeëist door de Duitsers van 16 oktober 1916 tot 1 juli 1918 en voor 22 maanden naar Le Cateau gevoerd. Na de oorlog besliste de rechtbank van Oudenaarde om aan Hippoliet Triest de som van 50 fr. per maand toe te kennen (1923). Hij huwde te

Iddergem op 17 december 1921 met Sidonie De Smet (° Iddergem, 18 oktober 1899). Hippoliet overleed te Aalst op 3 juni 1964. Zijn vrouw overleed te Iddergem op 14 maart 1969.

Heer Jezus, leer mij mijn kruis dragen.

†

VROOM AANDENKEN

aan de Heer

HYPPOLIET TRIEST

Echtgenoot van

Mevrouw Sidonie De Smet

OPGEËISTE 1914-1918

geboren te Okegem op 22 februari 1892
en godvruchtig overleden te Aalst op 3 juni 1964
Gesterkt door de H.H. Sakramenten
en de Pauselijke Zegen - In Articulo Mortis -

Leven is lijden, doch voor de een meer dan voor de andere.
Onze dierbare afgestorvene heeft echt een leven van lijden gehad ; bijzonder zijn laatste levensjaren.
Voor zijn gezin, voor zijn kinderen was hij een eenvoudige goede vader. Voor hen heeft hij hard gewerkt en zijn lijden verduurd.
Beminde echtgenote, ik dank U zeer gemeend voor de vele jaren dat gij mij in mijn lijden hebt bijgestaan. Veel en pijnlijke uren heb ik doorgemaakt ; doch die werden veel verzacht door uw goedheid en liefdevol geduld, door uw tedere en minzame zorgen.
Beste zoon en dochter, U ook moet ik danken voor uw bekommering en kinderlijke hulp, uw troost en daadwerkelijke bijstand.
Dierbare echtgenote en kinderen, bloedverwanten en aanverwanten, bidt voor mijn zielerust. Troost U met de gedachte dat ik uit het lijden verlost ben en dat wij eens voor eeuwig bij elkaar zullen zijn.
Tot wederziens in de Hemel.
Eerwaarde Zusters en verpleegsters hebt dank voor de uitnemende zorgen welke ik van U mocht ontvangen.
H. Hart van Jezus, ik betrouw op U.

► **Triest Hyppoliet** HEEMKRING OKEGEM

Triest Adolphe Oscar (1896-1950)

Adolphe werd geboren te Okegem in Eversem als de jongste telg van het gezin Triest-Brewee op 31 oktober 1896. Net zoals zijn broer Hippoliet en een twintigtal andere Okegemnaren werd hij te Ninove opgeëist. Ook hij werd als ZAB-arbeider vanaf 16 oktober 1916 tot 1 juli 1918 (of 22 maanden) naar Le Cateau weggevoerd. Hij diende er buizen te plaatsen in het water en kreeg daarvoor een vergoeding van 30 pfennig per dag.

Adolphe huwde op 25-jarige leeftijd op 18 maart 1922 te Ninove met Helena Paulina Verlé (° Ninove, 16 december 1898), een 23-jarige twijnster uit Ninove. Op 11 juni 1924 werd een dochter (Suzanne) geboren in de Eversemweg te Okegem. Adolphe overleed op 8 maart 1950 op 53-jarige leeftijd in zijn woning, zijn vrouw overleed te Ninove op 19 december 1981.

Van Der Elst Achilles (1895-1962)[7]

Achiel werd geboren als jongste telg uit een gezin van zeven kinderen. Vader Jozef Cornelis was landbouwer te Eversem en gehuwd met Gudula De Maeseneer, een arbeidster uit Everbeek. Op 15 oktober 1916 werd hij weggevoerd naar Le Cateau. Hij werd er op 20 juli 1917 om medische redenen (ondervoeding en verzwakking) ontslagen en keerde in ziekelijke toestand terug naar huis. Voor de oorlog oefende hij het beroep uit van '*pasjendrauger*'[8] te Okegem in het station. Achiel huwde met Maria Elvira Van der Paelt (° Iddergem, 25 maart 1902) te Iddergem op 12 februari 1921. Het gezin vestigde zich eerst in de Kattestraat en nadien in de Bosstraat, en kreeg vier kinderen: Emma (° Okegem, 21 januari 1922), Gudula (° Okegem, 24 mei 1923), Palmyra (° Okegem, 19 maart 1925) en Philomena (° Okegem, 21 maart 1936).

► **Van der Elst Achilles en Van der Paelt Maria Elvira** PHILEMONA VAN DER ELST

Van 17 juli tot 16 november 1919 deed Achiel zijn militaire dienst bij het 3de regiment Jagers te Voet. Wanneer de Tweede Wereldoorlog uitbrak, werd hij op 10 mei 1940 opnieuw onder de wapens roepen. Op 28 mei 1940 werd hij door de Duitsers gevangengenomen waarna hij op 16 juni 1940 opnieuw in vrijheid werd gesteld. Achiel overleed te Ninove op 14 oktober 1962, zijn vrouw overleed te Okegem in haar woning in de Bosstraat op 72-jarige leeftijd op 12 juli 1974.

De Bruyn Achilles (1896-1933)

Achiel werd op 17 oktober 1896 geboren te Okegem als vierde kind uit een gezin van zes. Vader Bernardus huwde met Maria Hendrika Van Vaerenberg waarna het gezin in Eversem (Fonteinstraat) ging wonen. Achiel oefende voor de oorlog het beroep uit van landbouwer. Tijdens de oorlog waren zijn broers Franciscus en Andreas Josephus onder de wapens.

Achiel werd opgeëist op 17 oktober 1916 en kwam in april 1918 terug naar huis. Gedurende die 18 maanden diende hij spoorwegen aan te leggen in Morey (*Saône-et-Loire*). Net als de meeste andere ZAB-arbeiders ontving Achiel voor zijn werk 30 pfennig per dag. Naar verluidt is hij nooit ziek geweest. De vader van Achiel verklaarde na de oorlog dat men naar Achiel geschoten heeft wanneer hij thuis kwam uit Frankrijk. Het is niet duidelijk wat hij hiermee bedoelde…

Achiel huwde te Sint-Jans-Molenbeek met De Leeuw Octavie (° Liedekerke, 8 juni 1897). Het gezin woonde in de Warandestraat te Liedekerke waar drie kinderen werden geboren: Firmin (° Liedekerke, 16 december 1922), Roger Petrus (° Liedekerke, 19 februari 1927) en Christina (° Liedekerke, 8 januari 1930). Achiel overleed te Liedekerke op 36-jarige leeftijd op 28 maart 1933.

Cornelis Albertus Franciscus (Albert) (1898-1970)

Albert werd geboren te Okegem in Eversem op 26 september 1898. Vader Arthur was wagenmaker en gehuwd met Maria Elisabeth Van de Perre. Albert werd als ZAB-arbeider opgeëist te Okegem op 17 oktober 1916 en weggevoerd naar Morey in Frankrijk om er aan de spoorwegen te werken. Hij keerde op 17 maart 1917 terug omdat hij wegens ziekte ontslagen werd door een Duitse dokter. Petrus en Frans Cornelis, twee broers van Albert, waren tijdens de Eerste Wereldoorlog als soldaat aan het front.

Albert huwde op 34-jarige leeftijd op 1 september 1933 te Okegem met Natalia Van Snick (° Okegem, 21 oktober 1893), een 39-jarige naaister uit Okegem met wie hij in de Hazeleerstraat ging wonen. Albert overleed op 72-jarige leeftijd te Aalst op 23 oktober 1970. Zijn vrouw stierf op 76-jarige leeftijd te Ninove op 1 november 1969.

Cobbaert Cyriel (1897-1983)

Cyriel werd geboren te Okegem in de Rattenberg op 9 oktober 1897. Vader Joannes Désiré was timmerman-werkman bij de Belgische spoorwegen en gehuwd met Maria Virgina Baeyens, een handschoenmaakster uit Okegem. Op 5 juli 1899 werd Cyriel gewettigd door het huwelijk van zijn moeder. Vòòr het uitbreken van de oorlog werkte Cyriel als dagloner op het veld.

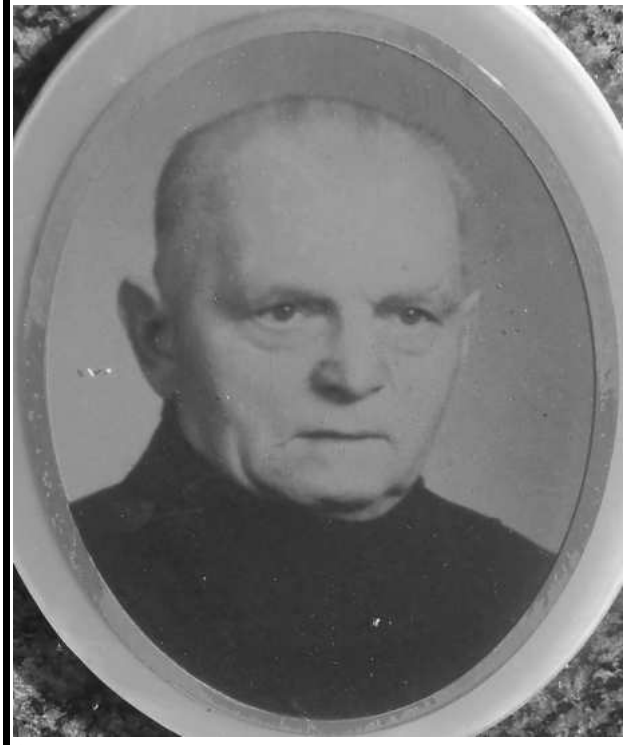

► **Cobbaert Cyriel** HERMAN BRANTEGEM

Op 18 oktober 1916 werd hij als opgeëiste afgeroepen op de Markt te Ninove en werd hij in zijn woning opgepakt en weggevoerd naar Aalst. Diezelfde dag poogde hij te ontsnappen, maar hij werd gewond door een bajonet toen hij probeerde over een muur te klimmen. Met ongeveer tweeduizend mannen uit het Aalsterse werd hij met de trein naar Frankrijk gevoerd in beestenwagens. Hij verklaarde dat bij de eerste halte in Ganshoren vluchten onmogelijk was daar de Duitsers met hun geweer schietensklaar stonden. In Schaarbeek was er soepbedeling en vandaar ging de tocht naar Hirson (*Aisne*). Met ongeveer vijfhonderd man gingen ze dan te voet naar Maurois (*Nord*) waar ze in barakken werden ondergebracht. Nadien werd Cyriel tewerkgesteld in Le Cateau om er als ZAB-arbeider (nr. 1629) te werken aan de spoorwegen. Hij labeurde er van zes uur 's morgens tot zes uur ’s avonds en dit tegen een vergoeding van 30 pfennig per dag. Hij sloeg op 17 mei 1918 op de vlucht, maar werd op 15 augustus 1918 terug opgepakt en weggevoerd tot 15 november 1918. In totaal was hij 733 dagen opgeëist. Bij zijn terugkeer te Gent werd hij verplicht aan de wegen te werken. Na zijn twee jaar opeising is Cyriel nog een jaar soldaat geweest.

Cyriel huwde op 12 september 1930 te Denderleeuw met Elisa Veirman (° Denderleeuw, 2 september 1899) en vestigde zich te Denderleeuw in de Landuitstraat. Hij overleed te Aalst op 1 december 1983, zijn vrouw overleed te Denderleeuw op 14 januari 1990.[9]

Van Mieghem Franciscus Josephus (1898-1981)

Franciscus werd geboren te Okegem op 29 december 1898. Vader Petrus was een werkman afkomstig uit Pamel die op 21 september 1900 te Okegem huwde met Felicia De Roy, een handschoenmaakster. Bij hun huwelijk erkenden ze Franciscus Josephus.

Franciscus werd opgeëist van 17 oktober 1916 tot 4 september 1917 (10 maanden) en werd weggevoerd naar Maurois waar hij aan de spoorwegen diende te werken. Franciscus werd er ziek, naar verluidt omdat hij wegens werkweigering mishandeld en blootgesteld werd aan ontberingen. Hij werd behandeld door een Duitse dokter, maar uiteindelijk vrijgelaten. Hij is ziek teruggekeerd en door dokter Willems uit Pamel gedurende twee jaar onder handen genomen. Franciscus was gedurig opgezwollen en kon een gans jaar niet werken. Nadien oefende hij licht werk uit bij zijn tante, een kloosterzuster te Pamel, die hem 265 fr. leende voor zijn verzorging.

In 1922 woonde hij op het Dorp te Okegem waarna hij op 16 oktober 1925 te Pamel huwde met Celine Straetmans (° Pamel, 28 juni 1901) uit Pamel. Het gezin vestigde zich in de Kaaistraat waar zes kinderen geboren werden. Ivonne (° Pamel, 26 november 1926), Alphonse (° Pamel, 7 februari 1930), Richard (° Pamel, 29 juli 1932), Helena (° Pamel, 28 januari 1934), Gustave (° Pamel, 22 juni 1938) en Theodoor (Pamel, 4 augustus 1941). Franciscus overleed te Pamel op 4 december 1981.

Van Snick Gustaaf (1896-1963)

Gustaaf werd geboren te Okegem in de Beekstraat op 2 februari 1896. Vader Domien was landbouwer en afkomstig uit Okegem en gehuwd met Maria Clementina Van der Maeren, een handschoenmaakster uit Okegem. In het gezin waren ook de broers Petrus en Constantinus onder de wapens opgeroepen.

► **Armand, Justinus, Julien, Diane en hun ouders Cosyns Maria en Van Snick Gustaaf**
LINDA VAN SNICK

Gustaaf werd opgeëist op 17 oktober 1916 en tot 29 mei 1917 weggevoerd naar Le Cateau waar hij voor 30 pfennig aan de spoorwegen diende te werken. Gustaaf werd ziek door de talrijke mishandelingen en ontberingen voor werkweigering en werd er ontslagen door een Duitse dokter. Op 12 september 1919 vermeldt men in het register van de briefwisseling dat het weldadigheidsbureel van Okegem de som van 129,24 fr. betaald heeft voor de verzorging van Gustaaf in het hospitaal te Brussel. In 1922 werd door de rechtbank van Oudenaarde een vergoeding toegekend van 1.000 fr. omwille van werkonbekwaamheid. Gustaaf leed immers zes maanden aan bloedtyfus en was daarvoor in behandeling bij dokter Van Bever.

Gustaaf werd aangeduid als soldaat-milicien van de lichting 1916 en was bij de speciale lichting 1919 (stamnr. 171/1839). Hij ging in dienst bij het 2de regiment Legerartillerie waar hij verbleef van 15 december 1919 tot 4 mei 1920. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd hij van 10 mei tot 19 mei 1940 terug onder de wapens geroepen.

Gustaaf huwde op 25-jarige leeftijd op 11 november 1921 te Okegem met Maria Cosyns (° Okegem, 31 oktober 1894), een 27-jarige handschoenmaakster uit Eversem. Het gezin had vier kinderen Justinus (° Okegem, 17 juli 1923), Julien (° Denderleeuw, 24 februari 1925), Armand (° Okegem, 24 september 1929) en Diane (° Okegem, 27 februari 1932). Gustaaf overleed op 19 januari 1963 op 66-jarige leeftijd in Ninove. Zijn vrouw stierf te Ninove op 26 december 1976.

Minner Achiel (1890-1974)

Achiel werd geboren te Okegem op 16 juni 1890 als zoon van Augustus, afkomstig uit Okegem en werkman bij de spoorwegen, en Maria Virginie Cosyns, een handschoenmaakster uit Okegem. Het gezin woonde in Eversem. Achiel werd als ZAB-arbeider weggevoerd naar Noord-Frankrijk voor verplichte arbeid van 16 oktober 1916 tot 23 maart 1918 (19de Bataljon, nr. 18, 1ste Compagnie). Hij verbleef 524 dagen in Morey.

Achiel huwde op 28-jarige leeftijd op 11 januari 1919 te Ninove met Maria Joanna Grijseels (° Ninove, 23 juni 1894), een 24-jarige huishoudster uit Ninove. De familie vertrok in 1973 naar Mortsel waar Achiel op 84-jarige leeftijd overleed op 12 juli 1974. Bij hun huwelijk wettigden ze een kind Alicia (Grijseels) (° Ninove, 30 juli 1913).

Een jongere broer, Petrus Albertus, geboren te Okegem op 3 november 1896 werd eveneens opgeëist door de Duitsers op 16 oktober 1916 en weggevoerd naar Frankrijk. Het dossier ontbreekt in het archief te Brussel.

De Cremer Augustinus (1896-1971)

August werd geboren te Ninove op 20 februari 1896 en woonde tijdens de oorlog te Okegem in de Rattenbergstraat. Volgens zijn dossier werd hij op 28 november 1916 in Okegem opgepakt en tot 11 november 1918 naar Romagne weggevoerd. Ook over de chronologie van zijn lotgevallen bestaat onduidelijkheid. Zelf verklaarde hij echter dat hij van 17 oktober 1916 tot 28 november 1918 gevangen werd gehouden en dwangarbeid moest verrichten met mishandeling en uitputting tot gevolg. Hij diende spoorlijnen aan te leggen, maar raakte totaal verzwakt door gebrek aan voeding. Hij kreeg ook kolfslagen van een geweer waarbij hij bewusteloos ten gronde viel. De moeder van August verklaarde dan weer dat hij samen met zijn broer Alfonsus Leopoldus (° Ninove, 27 juli 1894) op 28 oktober 1916 te Ninove was opgepakt en op dezelfde dag weggevoerd naar Romagne waar hij tot 16 oktober 1918 '*onder levensbedreigingen'* werkte aan het vijandelijk front. In 1919 vroeg hij een vergoeding voor oorlogsschade aan en verhuisde nadien naar Meerbeke. In 1923 was hij fabriekswerker. August huwde op 52-jarige leeftijd op 7 januari 1949 te Meerbeke met Joanna Irmina Goubert (° Ninove, 4 december 1904), een 44-jarige zijdebewerkster uit Ninove. Alfons woonde in 1923 in Okegem in de Rattenbergstraat en in 1949 in Montignies Sur-Sambre (rue du Cimetière).

De broers De Cremer hadden tijdens de oorlog ook nog een oudere broer Franciscus aan het front.

Van Isterdael Oscar Josephus (1897 - ?)

Jozef werd geboren te Okegem in de Kattestraat op 26 november 1897. Vader Alexis was landbouwer en gehuwd met Joanna Catharina Van Laeren, een handschoenmaakster uit Okegem.

Jozef werd opgeëist te Okegem op 28 november 1916 en weggevoerd naar Maurois in Noord-Frankrijk waar hij gedurende 24 maanden gedwongen arbeid uitoefende tot hij op 30 juni 1918 kon vluchten. Hij werkte gedurende 19 maanden aan 30 pfennig per dag en vijf maanden vrijwillig aan 5 fr. daags. Hij was dus in totaal 660 dagen opgeëist. In Maurois was hij onder meer werkzaam in de keuken.

Jozef huwde te Denderleeuw met Emma Meuleman (° Denderleeuw, 15 augustus 1889) en ging in de Botermelkstraat wonen. Na de oorlog werkte hij onder meer als mijnwerker. In 1921 was hij soldaat bij het 1ste regiment Karabiniers (5de Cie. 3de Bat.) in het Militair Hospitaal van Dendermonde.

Van den Haute Theophilus (Theofiel) (1884-1955)

Theofiel werd op 1 juli 1884 geboren te Okegem als tweede kind uit een gezin van zes. Vader Petrus Joannes was afkomstig uit Denderleeuw en werkte na zijn huwelijk met Joanna Catharina Thesin uit Okegem als bareelwachter te Okegem.

Theofiel werd opgeëist door de Duitsers op 2 november 1916 te Ninove en naar Onville (*Meurthe-et-Moselle*) gevoerd om er gedwongen arbeid te verrichten in de steengroeven (ZAB-arbeider 21 Bat. nr. 368 2de Cie). Hij keerde in ziekelijke toestand in Okegem terug nadat hij op 2 maart 1917 ontslagen was door een Duitse geneesheer. Hij was in totaal vijf maanden onbekwaam om te werken en tijdens de volgende drie maanden was hij maar voor 50 % geschikt verklaard.

Voordien was Theofiel op 26-jarige leeftijd op 9 september 1910 te Outer gehuwd met Maria Leopoldina Duym (° Outer, 3 oktober 1887), een handschoenmaakster uit Outer. Leopoldina stierf tijdens de oorlog op 19 december 1916 op 29-jarige leeftijd in haar huis. Theofiel huwde een tweede maal op 35-jarige leeftijd op 13 maart 1920 te Ninove met Amandina Le Ruth. Het gezin kreeg vier kinderen: Jozef (° Ninove, 9 april 1922), Livinus (° Ninove, 1 februari 1924), Arthur (° Okegem, 17 maart 1926) en Marie-Louise (Ninove, 27 maart 1929). Theofiel overleed op 30 mei 1955 op 70-jarige leeftijd te Ninove, zijn vrouw Amandina stierf te Ninove op 9 februari 1960.

Helpers Franciscus Xaverius (1895-1954)[10]

► **Helpers Frans** GILBERT HELPERS

Frans werd geboren te Okegem in Eversem als oudste zoon uit een gezin van zeven kinderen op 14 juni 1895. Zijn ouders waren Jan Baptist, landbouwer en koollosser, en Maria Sidonia Van der Kelen, een handschoenmaakster uit Okegem. Frans werd opgeëist op 17 oktober 1916 en weggevoerd naar Noord-Frankrijk. Hij keerde terug na het einde van de oorlog.Frans huwde op 28-jarige leeftijd op 6 april 1924 te Denderhoutem met Philomena Leontina Muylaert (° Denderhoutem, 22 augustus 1897) een 26-jarige huishoudster. In het gezin werden negen kinderen geboren.: Raymond (° Denderhoutem, 26 juli 1924), Emilius (Denderhoutem, 29 december 1925), Ivonne (° Denderhoutem, 20 mei 1927), Helena (° Denderhoutem, 22 juli 1928), Maria (° Denderhoutem, 4 maart 1930), Marcel (° Okegem, 8 maart 1932), Julia (° Okegem, 19 november 1933), Albert (° Okegem, 27 februari 1938) en Gilbert (° Okegem, 16 februari 1941). Frans overleed te Denderhoutem op 6 september 1954, zijn vrouw overleed te Ninove op 12 mei 1988.

Helpers Alex GILBERT HELPERS

Zijn broer Alexius, geboren als derde kind uit hetzelfde gezin op 27 juli 1898, werd eveneens op 17 oktober 1916 opgeëist en naar Frankrijk weggevoerd.

Sonck Albertus (1896 - ?)[11]

Albertus werd op 30 maart 1896 geboren als oudste kind uit een gezin van acht kinderen te Okegem. Vader Josephus was werkman en woonde in de Kouterbaan. Albertus werd opgeëist te Okegem en naar Noord-Frankrijk weggevoerd op 17 oktober 1916. Hij verbleef er tot het einde van de oorlog. Zijn broer Eduardus, geboren in Okegem op 11 september 1897, was eveneens opgeëist te Okegem. Eduardus was een oorlogsslachtoffer van de Tweede Wereldoorlog. Hij overleed op 24 mei 1944 te Brussel bij een luchtbombardement. Zijn naam staat vermeld op het oorlogsmonument aan de kerk te Okegem als slachtoffer van de oorlog 1940-1945.

Borloo Franciscus (Frans) (1886-1962)

We weten van Frans dat hij op 25 oktober 1886 te Ninove werd geboren. Hij werd op 13 maart 1917 te Okegem opgepakt en in Aalst gevangen gezet op betichting van heling. Hij werd op 22 juni 1917 beticht voor de moord op de Duitse soldaat Humpel. Hij werd op 23 juni 1918 weggevoerd naar het concentratiekamp van Sedan om er dwangarbeid te verrichten voor de Duitsers. Hij diende er schepen te lossen en keerde na de wapenstilstand op 4 december 1918 zwaar ziek terug. Frans werd daarom erkend als ZAB-arbeider.

Frans huwde op 22-jarige leeftijd op 11 juni 1909 te Ninove met Alice Josephine De Luyck (° Okegem, 22 januari 1893), een 16-jarige huishoudster uit Okegem die op 22-jarige leeftijd overleed op 7 juni 1915 in het hospitaal te Ninove. Frans huwde een tweede maal op 7 oktober 1916 te Denderwindeke met Maria Elvira Geeroms (° Meerbeke, 1 januari 1897), een 19-jarige kantwerkster uit Meerbeke. Met zijn eerste vrouw had Frans twee kinderen: Julia (° Ninove, 17 september 1910) en Elvire (° Ninove, 9 oktober 1912), en met zijn tweede vrouw één kind Joannes (° Okegem, 22 maart 1918). Frans overleed op 16 juni 1962 op 75-jarige leeftijd in de Pamelstraat te Ninove.

Arijs Andréas (André) (1898-1980)

André werd geboren op 22 maart 1898 te Okegem in de Kattestraat. Vader Renaet was een landbouwer afkomstig uit Outer die in Okegem huwde met Maria Adelina Van Pissort, een landbouwster.

André werd op 28 november 1916 te Outer opgepakt en weggevoerd naar Aalst en Dendermonde waar hij gedurende zes dagen opgesloten werd in de gevangenis. Op 3 december 1916 werd hij als ZAB-arbeider weggevoerd naar Romagne om er verplicht te werken tot 8 juni 1918, zijnde 568 dagen. Door mishandelingen en ontberingen werd hij wegens ziekte ontslagen en keerde dan ook in ziekelijke toestand terug naar huis. Hij was in behandeling bij dokter Cobbaert uit Outer en betaalde 135 fr. doktersonkosten. André was gedurende drie maanden totaal werkonbekwaam en drie maanden gedeeltelijk werkonbekwaam.

André huwde op 55-jarige leeftijd op 19 mei 1953 te Outer met Maria Gabrielle Vanderhaegen (° Nederhasselt, 14 oktober 1908), een 44-jarige landbouwster uit Nederhasselt. De familie woonde in Outer in de Dorpstraat. André overleed te Ninove op 81-jarige leeftijd op 6 januari 1980 en ligt begraven te Outer, zijn vrouw overleed te Ninove op 16 oktober 1982.

TER NAGEDACHTENIS AAN

DE HEER

Jozef SONCK

Echtgenoot van Mevrouw

Constantia Maria MOONS

Geboren te Okegem op 5 juni 1897 en overleden te Ninove op 17 juni 1974.

Opgeëiste 1914-1918

Hoe broos is het geluk hier op aarde, vandaag de gezelligheid van het samenzijn en morgen de vreselijke werkelijkheid van de dood.

Hoe machteloos staan wij tegenover de dood. Wij hebben de dood te aanvaarden gelijk wij ook het leven te aanvaarden hebben.

Jozef was een goede echtgenoot en vader, rechtschapen in zijn levenswandel, goedhartig en zeer eenvoudig. Zijn heengaan is dan ook een zware slag voor zijn naastbestaanden.

Mijn dierbare echtgenote, het uur van scheiden is aangebroken. Ik dank U voor uw liefde en genegenheid, het was mij aangenaam aan uw zijde te leven. Wees moedig en blijf mij gedenken.

Liefste kinderen en kleinkinderen, blijft één met mekaar en blijf een steun voor uw goede moeder en grootmoeder in haar verder leven. Ik hield zoveel van U allen.

U allen, mijn familie en kennissen, zeg ik vaarwel.

► **Sonck Jozef** PIERRE PAUWELS

Sonck Jozef (1897-1974)[12]

Jozef werd geboren te Okegem op 5 juni 1897. Dominicus Sonck (° Denderleeuw, 1 december 1872) huwde op 24 april 1901 te Okegem met Maria Van Droogenbroeck (° Okegem, 26 november 1877), een handschoenmaakster. Zij erkenden Josephus Van Droogenbroeck als zoon.

Jozef huwde op 24-jarige leeftijd op 4 november 1921 te Okegem met Constancia Maria Moons (° Ninove, 10 augustus 1900), een handschoenmaakster uit Ninove. Bij hun huwelijk verklaarden ze een kind van het mannelijk geslacht te erkennen en te wettigen: Jozef Francis Moons (° 4 februari 1920). Uit het huwelijk werden de volgende kinderen geboren: Jozef (° Okegem, 4 februari 1920), Maria (° Okegem, 14 januari 1922), Oscar (° Okegem, 20 januari 1924), Helena (° Okegem, 16 februari 1933) en een tweeling Louis en Yvette (° Okegem, 2 april 1937). Jozef overleed te Ninove op 17 juni 1974. Op zijn doodsprentje staat dat hij opgeëist werd in de oorlog 1914-1918. Zijn vrouw overleed eveneens te Ninove op 14 juli 1985.

Van Holsbeek Felix Ernest (1899-1959)[12]

Ernest werd geboren te Okegem op 8 april 1899. Vader François was een grafmaker en spoorwegwerkman die gehuwd was met Maria Josephina Minner, een handschoenmaakster. Ernest werd opgeëist en naar Noord- Frankrijk weggevoerd. Ernest werd op 21 november 1919 opgeroepen als milicien en keerde terug uit zijn legerdienst naar Okegem op 2 juni 1921. Hij werd op 27 februari 1940 terug onder de wapens geroepen.

Ernest huwde op 31-jarige leeftijd op 27 september 1929 te Okegem met Maria Adela De Brabanter (° Okegem, 16 januari 1897). Het gezin kreeg een zoon: Frans Petrus (° 12 december 1930). Ernest overleed te Okegem op 8 april 1959, zijn vrouw overleed in haar woning in de Hazeleerstraat op 17 maart 1976.

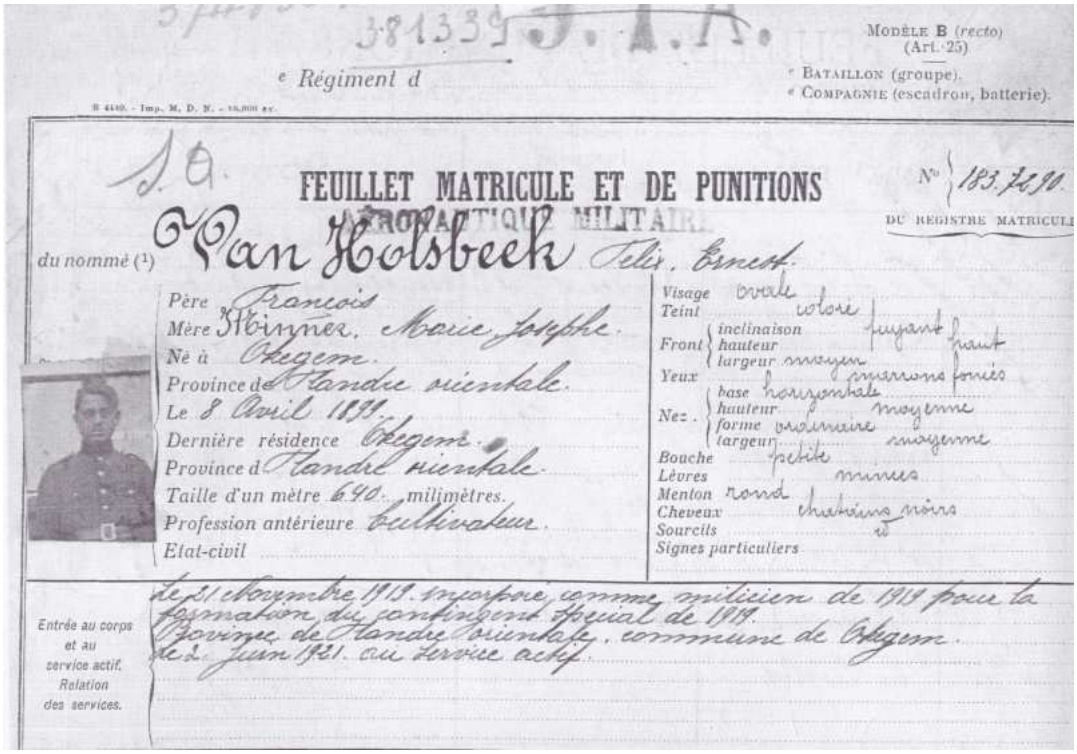

Modèle B (recto) (Art. 25)

e Régiment d — e Bataillon (groupe). e Compagnie (escadron, batterie).

FEUILLET MATRICULE ET DE PUNITIONS

N° 183.7290 du registre matricule

du nommé (1) Van Holsbeek Felix, Ernest.

Père François
Mère Steinmer, Marie Josephe
Né à Okegem.
Province de Flandre orientale.
Le 8 Avril 1894.
Dernière résidence Okegem.
Province de Flandre orientale.
Taille d'un mètre 6.90 millimètres.
Profession antérieure cultivateur.
Etat-civil

Visage ovale
Teint clair
Front inclinaison fuyant, hauteur haut, largeur moyen
Yeux gris verts foncés
Nez base horizontale, hauteur moyenne, forme ordinaire, largeur moyenne
Bouche petite
Lèvres minces
Menton rond
Cheveux châtains noirs
Sourcils id
Signes particuliers

Entrée au corps et au service actif. Relation des services.

le 21 novembre 1913. incorporé comme milicien de 1914 pour la formation du contingent spécial de 1914. Province de Flandre Orientale, commune de Okegem. le 2 Juin 1921. au service actif.

▶ Van Holsbeek Felix Ernest

MILITAIR ARCHIEF EVERE

Bronnen:

B. MERCKAERT en G. VANDE WINKEL. *De opeising van arbeidskrachten in Zivil Arbeiter Bataillonen tijdens 'de Groote Oorlog' in het kanton Ninove.* Ninove, 2016.

Archief Pierre Pauwels, Aspelare

Directie-Generaal Oorlogsslachtoffers (http://warvictims.fgov.be/nl/) (met de medewerking van Gert De Prins)

Ninoofse Oorlogsgazet, De Stem van de Opgeëisten, nr. 7.

J. VAN DER SPEETEN en B. Van VAERENBERGH, *Okegem tijdens de oorlog 14-18,* Mededelingen Heemkring Okegem 1981, nr 1-2.

Afkorting:

° geboren

Eindnoten:

[1] ZAB: Zivil Arbeiter Bataillonen. Elk ZAB bestond uit vier compagnies van vijfhonderd man en bewaakt door een Landsturm-Kompanie.

[2] J. VAN DER SPEETEN en B. VAN VAERENBERGH, *Okegem tijdens de oorlog 1914-1918.* In *Mededelingen Heemkring Okegem*, 1981, nr. 1-2.

[3] Directie-Generaal Oorlogsslachtoffers (http://warvictims.fgov.be/nl/)

[4] De verwarring wordt compleet wanneer blijkt dat het weldadigheidsbureel van Okegem op 12 september 1919 13,61 fr. betaald heeft voor de verzorging van Petrus De Leeuw in het hospitaal te Kortrijk. Zie: J. VAN DER SPEETEN en B. VAN VAERENBERGH, *art.cit.*

[5] In de gemeente Labry vond Pierre Pauwels zijn overlijdensakte.

[6] In de *Ninoofse Oorlogsgazet* nr. 7 worden Wassigny en 28ste Bataljon 1ste Compagnie nr. 230 als werkkamp en bataljon vermeld.

[7] Zijn dossier VC 21526 is niet meer in het bezit van de dienst Archieven Oorlogsslachtoffers. We kregen de informatie van zijn dochter Philomena.

[8] Drager van dépeches of telegrammen.

[9] Over Cyriel Cobbaert zie ook: H. VAN ISTERDAEL, *Getuigenis van een opgeëiste*. In *Mededelingen Heemkring Okegem*, 1981 jg. 6, blz. 61-68.

[10] De erkenningsdossiers van Franciscus Helpers en zijn broer Alexius als opgeëisten ontbreken in het archief te Brussel.

[11] De erkenningsdossiers van Albertus Sonck en zijn broer Eduardus als opgeëisten ontbreken in het archief te Brussel.

[12] Het erkenningsdossier ontbreekt.

Oorlogsgedenksteen aan de kerk te Okegem

HERMAN BRANTEGEM

ijdens de restauratiewerken in 2016 aan de kerk te Okegem kreeg de gedenksteen van de gesneuvelden en slachtoffers van beide oorlogen een lichte opknapbeurt. De tijd en de weersomstandigheden hadden de leesbaarheid van de namen der gesneuvelden aangetast. De cijfers en de letters op de gedenksteen werden daarom verguld zodat de zichtbaarheid verbeterde.

© JOHAN ALLARD

Het was op 12 april 1930 dat de gemeenteraad, het onderwijzend personeel en E.H. Pastoor een voorstel indienden bij de gemeente om een gedenksteen te plaatsen. Op de gemeenteraadzitting van 14 mei 1930 werd op dat voorstel ingegaan en besloten een gedenksteen aan de kerk te plaatsen met alleen de namen van de gesneuvelden en verdwenen soldaten van de oorlog 1914-1918 die hun wettelijke woonplaats in Okegem hadden. Een krediet van 2.000 fr. werd gestemd voor het bestellen van voormelde gedenksteen.

De gedenksteen werd begin juli 1930 geplaatst in de voorgevel van de kerk voor de prijs van 1.700 fr. door Charles Birmant, een steenkapper te Ninove die in de Geraardsbergsestraat een zaak uitbaatte. Deze steenkapperij bestond reeds vanaf 1829 toen Simeon Birmant en zijn echtgenote Marie-Paule Ryer zich in Ninove vestigden. Beiden waren afkomstig uit Henegouwen. De zaak werd na hun dood verdergezet door hun oudste kind Raymond die te Ninove huwde. Raymonds oudste zoon Jules bleef in de branche als architect en het tweede kind in rij Karel (1870-1956) zou de zaak met succes overnemen van zijn ouders.

Jules Petrus Birmant was in Ninove zeer goed gekend als architect en bestuurder der stedelijke tekenschool van Ninove en als groot kunstverzamelaar. Hij kocht onder meer in 1907 van de kerk van Okegem voor 300 fr. het schilderij ‘O.-L.-Vrouw schenkt de rozenkrans aan Dominicus Guzman’, een werk afkomstig van het atelier van Gaspar De Crayer. Het werk van Karel Louis Birmant (° Ninove, 1870-1956) was van hoge kwaliteit en kreeg verschillende prijzen. Zowel voor oorlogs- als grafmonumenten werden beide broers overigens veelvuldig gevraagd.

De gedenksteen te Okegem werd plechtig onthuld

tijdens de viering van 100 jaar België op 13 juli 1930. Een gedachtenisprentje voor de overleden soldaten werd tijdens de dienst uitgereikt. Bij deze gelegenheid werd een rede uitgesproken door legeraalmoezenier E. Brabants.

Het valt op dat er op de gedenksteen van de oorlog van 1914-18 geen burgerslachtoffers vermeld zijn. Zo zijn Petrus Nuyts, Cyriel De Boitselier, Petrus Cosijns en Petrus De Leeuw, die allen in 1916 opgeëist waren en stierven als gevolg van hun opeising, niet vermeld op de gedenksteen. Dit had als gevolg dat de opgeëisten van de Grote Oorlog lange tijd onderbelicht bleven en in de vergetelheid geraakten.

Op 27 september 1949 besliste de gemeenteraad een tweede gedenksteen te laten vervaardigen voor de gesneuvelde soldaten en burgerslachtoffers van de oorlog van 1940-45. De gedenksteen van de gesneuvelden 1914-18 diende daardoor verplaatst te worden. De gebroeders De Boitselier, wonende op het Dorp in Okegem, kregen de opdracht om de gedenksteen van 1940-45 in blauwe steen te vervaardigen, de gedenksteen van 1914-18 te verplaatsen en hiervoor een omlijsting in Balegemse steen te vervaardigen. De totale som van de kosten bedroeg 15.500 fr. waarvan 10.000 fr. voor de gedenkplaat 1940-45 en 5.500 fr. voor het verplaatsen van de gedenksteen 1914-18. De werken werden uitgevoerd op 9 januari 1950.

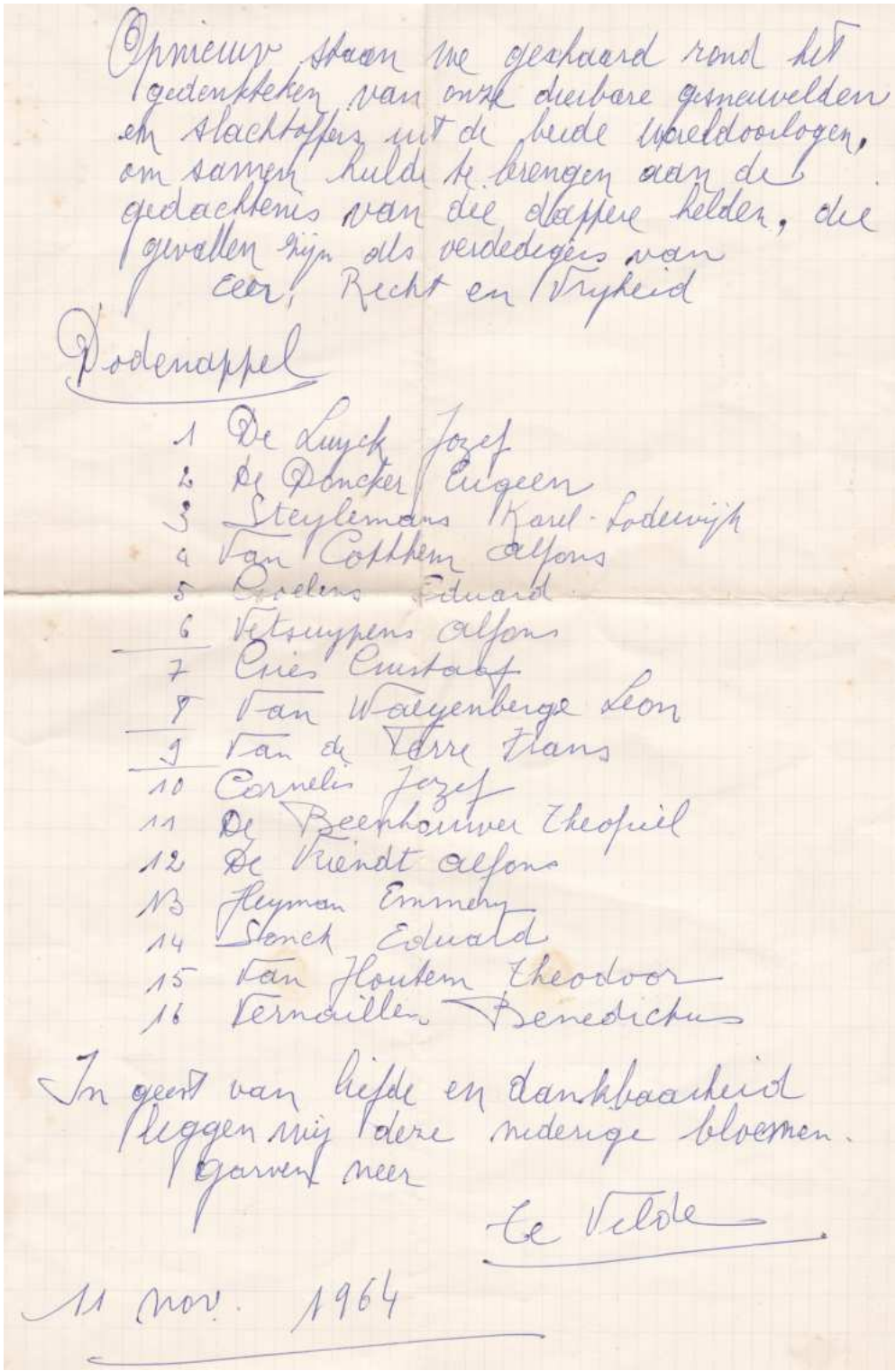
Opnieuw staan we geschaard rond het gedenkteken van onze dierbare gesneuvelden en slachtoffers uit de beide wereldoorlogen, om samen hulde te brengen aan de gedachtenis van die dappere helden, die gevallen zijn als verdedigers van eer, Recht en Vryheid

Dodenappel

1 De Luyck Jozef
2 De Doncker Eugeen
3 Steylemans Karel-Lodewijk
4 Van Cotthem Alfons
5 Coelens Eduard
6 Vetsuypens Alfons
7 Cries Gustaaf
8 Van Waeyenberge Leon
9 Van de Terre Frans
10 Cornelis Jozef
11 De Beenhouwer Theofiel
12 De Vriendt Alfons
13 Heyman Emmery
14 Sonck Eduard
15 Van Houtem Theodoor
16 Vernaillen Benedictus

In geest van liefde en dankbaarheid leggen wij deze nederige bloemen. Garven neer

Te Velde

11 nov. 1964

► **De rede die de voorzitter van de oudstrijdersbond Okegem uitbracht op 11 november 1964 aan het monument te Okegem.**

De school van het leven

GRETA WITTENBERG

In de Mededelingen van 2015 *(nr. 3-4) leerden we Okegem kennen als een dorp waar tijdens de jaren 1950 de Schoolstrijd de geesten beroerde. Zoals nagenoeg overal in Vlaanderen was Okegem een gemeente waar de kerk een centrale plaats bekleedde. De grote meerderheid ging naar de kerk, was lid van één van de vele parochiale organisaties en de meeste kinderen gingen naar de vrije (katholieke) dorpsschool om nadien in het 'Zusterhuis' of het 'College' in Ninove hun studies af te maken. Wie zijn kinderen naar de rijksmiddelbare school durfde sturen werd vaak met de nek aangekeken. Op heel wat kinderen maakte dit een grote indruk. Zo ook op Greta Wittenberg die haar herinneringen in volgend verhaal samenvat.*

In een ver verleden, de vroege jaren zestig van de vorige eeuw, liep ik school in de huidige 'Toffe school' van Okegem, zoals dat al enkele jaren op de gevel staat.

Na het vierde leerjaar bij Juffrouw Magda was het in die tijd nogal gebruikelijk om dan de laatste twee jaren van de lagere school te volgen in Ninove, en voor méér dan 90 % van de meisjes was dat dan in het zogenoemde 'Zusterhuis' te Ninove. Het waren slechts enkelingen die overstapten naar wat we toen de 'cole moyenne' of de Rijksmiddelbare meisjesschool te Ninove noemden. Die keuze voor de 'cole moyenne' bracht breuken teweeg, definitieve breuken in de vriendschappen die er tot dan toe gesmeed waren met andere dorpsmeisjes.

De keuze van mijn ouders voor de 'goddeloze school' zette de ouders van mijn leeftijdsgenoten er blijkbaar toe aan om hun dochters in te fluisteren om mij en mijn zus voortaan te mijden. Ikzelf begreep het allemaal niet goed. Waarom werden we gemeden? Als kind snap je niks van de hele context en in die tijd stelde je als kind ook geen vragen, of er werd mij nooit gevraagd naar welke school ik zou willen gaan. Wij gingen met ons tweeën (of waren we al met drie?) naar de 'cole moyenne' en 'PUNT'. Daar werd niet over gediscussieerd!

September 1962. Die eerste schooldagen in Ninove. Dat voelde niet zo goed aan, en ik werd wat mottig aan mijn maag van al het nieuwe en het onbekende en de grootte van die school. In die RMS (Rijksmiddelbare School) belandde ik in het vijfde leerjaar bij mevrouw Rohaert, en dat was allemaal vreemd. Je had daar drie vijfde leerjaren, en de leerlingen werden er blijkbaar verdeeld over een zwak, een middelmatig en een sterk jaar. Die mogelijke classificaties, daar gaat het nu in het onderwijs blijkbaar nog altijd over. Moet je de leerlingen apart houden en indelen volgens hun capaciteiten of moet je al die verschillende

mogelijkheden en beperkingen bijeenbrengen en proberen samen te laten functioneren?

In elk geval, september 1962. Na ingangsproeven te hebben gedaan werd ik de eerste dag van het nieuwe schooljaar in de middelmatige klas van het vijfde leerjaar ondergebracht. De tweede dag werd ik overgebracht naar de 'sterke' klas, en de derde dag belandde ik voor de rest van het schooljaar weer in de middelmatige klas.

Maar, terug naar die eerste schooldag. Ik herinner me die eerste schooldagen altijd als prutsdagen. Het was een soort 'proefdraaien', kennismaken. Zeggen wat je allemaal moest kopen en dat je tegen de volgende dag je schriften moest kaften en etiketten moest plakken met je naam en zo. En schrijven met zo'n 'porteplume', en schriften kopen van die lengte en die breedte, enzovoort, enzovoort.

Die eerste prutsschooldag, in 1962, was er in de namiddag zangles. Oei! Mevrouw Rohaert vroeg wie er al gehoord had van het Belgisch volkslied, en ik stak direct mijn vinger op, want dat Belgisch volkslied, dat had ik al geleerd in het vierde leerjaar in de 'Toffe school' in Okegem. Ik heb het me altijd beklaagd dat ik toen mijn vinger heb opgestoken, want niemand anders van die 'goddeloze klas' kende het Belgisch volkslied, en ik mocht/moest het dus helemaal alleen zingen, met al die onbekende meisjes, in die onbekende school, met een benepen stemmetje en een rooie kop!

In de loop van het schooljaar 1962-1963 leerden we nog meer liedjes: Het Loze Vissertje, Een Sneeuwwit Vogeltje, Het Lied van de Wolgastroom,… Voor die zanglessen hadden we een apart mapje en we kregen van elk lied de partituur. Een lied dat we veel zongen was het 'lied van VERDRAAGZAAMHEID'. Ik snapte niet goed waarover het ging maar ik voelde wel dat het een soort strijdlied moest zijn, en dat we fier moesten zijn dat we in de 'cole moyenne' schoolliepen. Het ging van:

'Hoort het lied van onze scho-o-len…
't is geen wekroep tot de strijd!
Hun, die aarzelen of do-o-len,
zingt het van ver-draag-zaam-heid….'

Ik heb het even opgezocht en als je googelt: verdraagzaamheid.wmv, dan kan je op Youtube nog een moderne versie horen van een kinderkoor dat dit lied zingt, bijna vijftig jaar nadat wij het in 1962 zongen.[1]

Verdraagzaamheid. 't Was geen gemakkelijk lied, maar we zongen het mee uit volle borst. Wisten wij veel waarover het ging, of dat het kon te maken hebben met – wat we jaren later hoorden - de schoolstrijd.

Van mijn jaar waren we uit Okegem met zijn drieën die van de katholieke meisjesschool van Okegem waren overgestapt naar de "cole moyenne" te Ninove, en met ons drieën waren we daardoor 'quantité négligeable' geworden in ons dorp Okegem. Intussen waren we wel godvrezende, gelovige kinderen gebleven uit een gelovig gezin. Iedereen ging wekelijks naar de mis, die bijzondere Mariadagen in mei, de processies waarin we meeliepen, de 'lering' als voorbereiding op de Plechtige Communie en het vormsel. Noem maar op, zelfs in de Bond van het Heilig-Hart zijn we geweest, en dat betekende dat je één keer per maand nuchter naar de vroegmis ging op zondag om halfzeven. En dat was met mijn zus en mijn pa. En je moest 'nuchter' zijn om de communie te mogen ontvangen. Dat betekende concreet dat je, als je naar de mis ging, voordien 'niets meer gegeten of gedronken mocht hebben, uitgezonderd water….' Zo stond het gedrukt in de catechismus, en die kenden we van buiten.

► **Embleem van de Bond van het Heilig Hart**

HEEMKRING OKEGEM

En die Bond van het Heilig-Hart. Wat was dat voor iets als je daar 'nuchter' over nadenkt ? Als je één keer per maand naar die 'vroegmis' ging, dan kreeg je een stempeltje op een rode kaart van het Heilig-Hart. Er konden, schat ik, tien stempels op zo'n kaart, en een volle kaart gaf je recht op – tja – op wat? Op vergiffenis bij het bedrijven van dagelijkse zonden en hoofdzonden. De kerk deelde reductiekaarten uit, aflaten werden die ook genoemd. Sjonge, als je daar nu aan terugdenkt! Waar was de kerk mee bezig en waar waren wij mee bezig!Op school volgde ik uiteraard katholieke godsdienst, niemand van mijn klas volgde zedenleer. Er was wel één meisje in mijn klas dat protestantse godsdienst volgde. Dat meisje, ik geloof met Hollandse roots, en met de vreemde naam Adri werd in onze klas wel als een buitenbeentje beschouwd. Wij, met een katholieke achtergrond, stonden toch wat argwanend tegenover dat protestantje. En Adri zelf…. Meed zij ons ook een beetje?

Het midden van de jaren zestig. Op een zondag, einde augustus, in de Hoogmis te Okegem: mijn zus en ik zaten altijd nogal vooraan in de kerk, links aan de 'vrouwenkant', en we luisterden naar de preek. De pastoor gaf een woeste, razende donderpreek over de slechtheid van ouders die hun kinderen naar die slechte staatsscholen stuurden. En ik? Ik zat daar maar, eerst wat overdonderd omdat de pastoor bijna schuimbekte tijdens zijn preek. Maar stilaan werd ik kwaad! Ik wilde zeggen: 'En ik dan, ik zit hier als katholiek in jouw kerk, en waarom ben ik slecht als ik naar een school ga? Ja, een school waar er ook kinderen zijn van andersgezinden?' Details herinner ik me niet meer, maar wel dat die donderpreken telkens terugkeerden bij het begin van elk nieuw schooljaar, en op een bepaald moment had ik het gehad. Ik besliste: nu is het genoeg!

In die wekelijkse mis sprak je toen je geloofsbelijdenis uit: 'Ik geloof in één god, schepper van hemel en aarde, van al wat zichtbaar en onzichtbaar is'. Je kende die hele geloofsbelijdenis van buiten. Maar na die donderpreken had ik besloten te zwijgen tijdens die geloofsbelijdenis. Bij het zinnetje: 'Ik geloof in de enige heilige katholieke en apostolische kerk' zweeg ik. Die katholieke kerk had mij té zeer afgewezen en ook andere overtuigingen 'afgemaakt', letterlijk afgemaakt, om nog in de goede bedoelingen van die kerk te kunnen geloven. Vreemd hé? Ik zat daar als zeer kritische gelovige, ik dacht er het mijne over. En toch bleef ik in die kerk…weliswaar als kritische luisteraar, maar ik bleef erin… zij het soms met haken en ogen, vasthoudend aan ja…. Wat is het? Aan rituelen? Aan vertrouwdheid? Aan wat je gekend hebt in je jeugd dat je bij blijft? Aan tegenstrijdigheden in jezelf die je niet kunt verklaren? En als ik nu nog bij gelegenheid in de kerk kom, bij de geloofsbelijdenis blijf ik zwijgen bij dat zinnetje: 'Ik geloof in de enige heilige katholieke en apostolische kerk…'

En die toenmalige schoolstrijd, dat denigrerende gevoel dat je opgesolferd werd, dat je daar minderwaardig onderwijs genoot. Dat is altijd wat blijven doorspelen in mijn latere levenshouding en visie.

- 18 jaar. Na de humaniora volg je hoger onderwijs, en pendelend ontmoet je nieuwe klasgenoten. Wat te denken van een achttienjarig meisje van het zogenaamde 'Zusterhuis', dat niet met jou durft te spreken omdat je naar het Atheneum ben geweest?

- de Jeugdclub in Ninove. Daar waren we lid van, maar we voelden ons toch wat vreemd ja. De leiding daar en de activiteiten waren vooral in handen van tieners en twins uit het College en de katholieke scouts. Wij, van het Rijksonderwijs, we bleven wat apart zitten. Wel ja, een beetje apartheid, zoals in Zuid-Afrika.

En wat denk ik nu? Ik heb nogal wat last van zuilenbinding van om het even welke strekking. Worden mensen niet gescheiden in plaats van ze te verbinden?

Al bij al heeft die schoolstrijd en die verzuiling gemaakt dat ik me nooit meer echt thuis gevoeld heb in mijn eigen dorp. Dat heb je met die enge dorpsmentaliteit. Is het niet erg dat er muren opgetrokken worden in plaats van linken gelegd? En tegelijkertijd moet ik ook zeggen dat ik me steeds verbonden ben blijven voelen met mijn dorp en met mijn streek. De hang naar de roots?

Eindnoot

[1] https://www.youtube.com/watch?v=KVtvPzqe8us

Wat je naam was ...

JOHAN ALLARD

Eigennamen betekenen op zichzelf niets: ze dienen om te verwijzen naar individuele personen en plaatsen. Als mensen vragen 'wat betekent mijn familienaam?' willen ze eigenlijk de historische of de etymologische betekenis van hun naam kennen. Volgens dit criterium kunnen we verschillende typen familienamen onderscheiden. Haast alle eigennamen zijn ontstaan uit soortnamen. Aanvankelijk hadden ze voor kortere of langere tijd dezelfde betekenis als deze soortnamen: de eerste drager van de naam Smet was ongetwijfeld een smid; in een nederzetting die men Isterdael begon te noemen, stonden aanvankelijk heesters in een dal. Maar op het ogenblik dat een soortnaam eigennaam wordt, gaat de lexicale betekenis verloren: de heer De Backer hoeft geen bakker te zijn, de familie Meuleman maalt al lang niet meer. Soms is de betekenis van onze familienamen nog doorzichtig, bv. de familienamen Desmet, De Bruyne, Van Ginderdeuren. Maar heel wat familienamen bevatten woorden die uit de gewone woordenschat verdwenen zijn. De familienaam Pycke is bijvoorbeeld een beroepsnaam en komt van piekenier (een soldaat die vocht met een piek, een lange lans).

We kunnen de familienamen in vier groepen delen: afstammingsnamen, geografische namen, beroepsnamen en eigenschapsnamen.

Afstammingsnamen duiden een genealogische relatie aan: afstamming van de vader (patroniem), van de moeder (metroniem), of van een persoon uit de ruimere familie.

> **Patroniemen/metroniemen:** Janssens (Joannes), Allard (Adelhard), Baetens (Beatrix), Baeyens (Boudewijn), Buydens (Boudewijn), Jacobs (Jacobus), De Dier (Didier), Moens (Simoen), Nuyts (Arnoud), Remmery (Remigius), Pauwels (Paulus), Servranckx (van het Frankenvolk), Wauters (van het Germaanse *walt-hari,* heerser-leger), Agnees(s)ens (Agnes), Gies (Ghijsbrecht), Ghysels (Gijzelbrecht), Lodens (Lodewijk), Step(pe) (korte vorm van Stefanus), Anthoens (Antoon), ...
>
> **Overige verwantschapsnamen:** Cosijns, De Neve, …
> Soms zijn patroniemen gekoppeld aan een bijnaam: Schoonjans, ...

Geografische namen geven de aardrijkskundige herkomst van de naamdrager aan.

> **Gebieden:** Van Der Elst (elzenbos), Van der Spiegel (langwerpig of vierkante water), Van den Meersche (moeras, laaggelegen weideland), Van den Broeck (moeras, waterland), Broeckaert, Van Droogenbroeck, Van Brempt (waar brem groeit), Van Cauteren (kouter, akker), Van de Velde, Van der Donck (meer), Van der Speeten (*spete* of omgespitte grond), Van den Driessche, Neu(c)kerman(s) (waar okkernoten groeiden), Van Laeren (open plek in het bos), Van den Borre (bron of waterput), Van Beneden (een lager gelegen woonplaats), Van Eeckhout (eikenhout), Van Rampelbergh (Asse, Vlaams-Brabant) of Baardegem (Oost-Vlaanderen), ...
>
> **Gebouwen:** Verhofstadt (hoeve), Van Nieuwenhove, Van der Schueren, Spitaels (Middelnederlands voor godshuis, gasthuis, ziekenhuis), Van Steenwinkel, Van der Steen (stenen gebouw) ...
>
> **Straten:** Van Herreweghe, Verstraeten, ...
>
> **Provincies, steden, dorpen, wijken:** De Brabanter, Brusselmans, Van Snick (Zinnik, Henegouwen), Brantegem (o.a. in Erembodegem, Oost-Vlaanderen), Van Liedekerke, Van Holsbeek (Vlaams-Brabant), Van Nerom (Limburg), Van Muylem (van Mullem in Oost-Vlaanderen, of Mollem in Vlaams-Brabant), Van Cot(t)hem (Kottem in Oombergen), Erpe en Zonnegem (Oost-Vlaanderen), Van Geyt (Geten in Waals-Brabant), Van Isterdael (Heysterdaele in Essenbeek in Vlaams-Brabant), Van Lierde (Oost-Vlaanderen), ...

Beroepsnamen duiden het beroep, het ambt of de activiteit van de eerste naamdrager aan.

> **Beroepsnamen:** De Coster, De Vleeshouwer, De Saeger (houtzager), De Smet, De Wever, De Mulder, Wasteels (bijnaam van koekenbakker), De Deyn (bijnaam voor jager of leerbewerker), Pycke (wapensmid of piekenier), Timmermans, Veirman (veerman), De Boitselier (uit het Oud-Frans *Bachelier,* jong edelman in dienst van een ridder), ...
>
> **Ambt:** De Meyer, De Clercq, De Bisschop, Bourgeois (burger, poorter), ...

Eigenschapsnamen verwijzen naar opvallende fysieke of psychische eigenschappen van de eerste naamdrager.

> **Fysieke eigenschappen:** De Bruyn(e), De Vos, Holvoet, Barbé *(barbet* = baardig*),* Becqué *(bec* = bek*),* Strubbe (gedrongen gestalte), Spruyt (tenger mens), ...
>
> **Psychische eigenschappen:** De Wilde, De Pauw (trots iemand), Muylaert (koppig iemand), D'Haese (haas, snel), De Stammeleer (stamelaar, stotteraar) …

Niet altijd éénduidig

Soms kan een naam verschillende betekenissen hebben. Een paar voorbeelden:

De Roe(c)k: Ofwel bijnaam afgeleid van de vogelnaam: roek, zwarte kraai. Wellicht gegeven omwille van de zwarte haarkleur of donkere huid. Ofwel beroepsnaam, in Zeeland en Antwerpen is een *roeke, rouc* de naam voor veldwachter of gerechtsdienaar.

De Kimpe: Ofwel kamper (vechter), ofwel *kempe* (onecht kind, bastaard), ofwel afgeleide van het Middelnederlandse woord *canep 'hennep'* (bijnaam van een hennepteler).

Priem: ofwel beroepsnaam naar het Middelnederlandse *priem*: de els van een schoenmaker ofwel patroniem uit Priamus ofwel plaatsnaam in Limburg.

Waar kunt u de betekenis van uw familienaam opzoeken?

Deze info komt grotendeels uit F. DEBRABANDERE, *Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk*. L.J. Veen /Het Taalfonds, 2003.

Nog enkele tips:

- www.naamkunde.net geeft uiteenlopende informatie op het gebied van voornamen, familienamen en andere namen. Je vindt er ook een ander boek van F. DEBRABANDERE, *Woordenboek van de familienamen in Zeeland*: http://www.naamkunde.net/?page_id=224
- www.familienaam.be laat toe een naam in te voeren en de geografische spreiding te zien.
- belgian-surnames-origin-meaning.skynetblogs.be bundelt de gegevens uit drie boeken (1. E. VROONEN, *Dictionnaire étymologique des noms de famille de Belgique II*, éd. Dessart, s.d. 2. F. DEBRABANDERE, *Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk* (1993), grondig herziene uitgave (2003). 3. J. GERMAIN en J. HERBILLON, *Dictionnaire des noms de famille en Wallonie et à Bruxelles*, éd. Racine, 2007)

Okegemse Inventaris Onroerend Erfgoed

Tekst en foto's JOHAN ALLARD

Onroerend Erfgoed is een agentschap van de Vlaamse overheid. Dit agentschap inventariseert en beschermt gebouwen, landschappen, archeologische sites en varend erfgoed in Vlaanderen.
Bouwkundig erfgoed gaat over oude en minder oude gebouwen. Een arbeidershuisje, een hoeve, een molen, een kasteel, een begraafplaats, een standbeeld, een dorpskern, een industrieel pand, een orgel, een herdenkingsmonument...alle stijlen, vormen en periodes komen aan bod. Sommigen staan omwille van hun erfgoedwaarde in de inventaris bouwkundig erfgoed, anderen worden beschermd als monument of als stads- of dorpsgezicht.
In deze inventaris (*inventaris.onroerenderfgoed.be*) vinden we elf Okegemse gebouwen, waaronder drie monumenten: de gesloten hoeve hof te Hazeleer, de Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Opdracht (orgel, portaal en doksaal) en het Station Okegem, Jan Ockeghemstraat 2.
Acht andere gebouwen werden vastgesteld als bouwkundig erfgoed, De beschrijving van deze gebouwen komt van het Agentschap Onroerend Erfgoed (inventaris.onroerenderfgoed.be). We voorzien elk gebouw van een eigentijdse foto.

Kouterbaan 44, Burgerhuis

Alleenstaand dubbelhuis met een ommuurd voortuintje met twee bouwlagen van vijf traveeën onder zadeldak (nok evenwijdig aan straat, leien), uit de tweede helft van de 19de eeuw. Eenvoudig beschilderd gebouw van baksteen met arduinen puilijst. Licht getoogde vensters met lekdrempels. Rechthoekige deur in vlakke omlijsting van arduin. Kroonlijst op klossen, waaronder baksteenlijst.

Links aanbouw onder lessenaarsdak (mechanische pannen).

Okegem-Dorp 28, , Burgerhuis

Sober alleenstaand burgerhuis (hoek Dorp) met ommuurd voortuintje. Dubbelhuistype met twee bouwlagen van zeven traveeën onder schilddak (nokrichting loodrecht op de straat, Vlaamse pannen), uit de eerste helft van de 19de eeuw. Gecementeerde lijstgevel op plint van arduin. Rechthoekige deur en vensters in vlakke gecementeerde omlijstingen. Lekdrempels. Druiplijst boven deur. Beraapte zijgevels, links, rechthoekige deur, afgewerkt als hoofddeur.

Kouterbaan zonder nummer, Gemeentehuis

Gemeentehuis van het dubbelhuistype van twee bouwlagen met drie traveeën onder zadeldak (nok evenwijdig aan straat, pannen), uit het vierde kwart van de 19de eeuw. Gebouw van baksteen op arduinen plint, afgelijnd door hoekpilasters die de gekorniste pui- en kroonlijsten van arduin opvangen. Deurrisaliet uitlopend op een afgeknot puntgeveltje voorzien van oculus en tandlijst met dropmotief. Segmentboogvensters gemarkeerd door gelijksoortige druiplijst. Lekdrempels. Bovenvensters met doorlopende onderdorpels.

Aanbouw van één bouwlaag en zeven traveeën onder zadeldak, steekboogarcaden op eenvoudige pilasters.

Fonteinstraat 12A-E, Hoeve

Hoeve met U-vormige plattegrond, aaneengesloten gebouwen en gekasseid erf met tuintje. IJzeren hek aan de straatkant. Twee boerenhuizen met twee bouwlagen van respectievelijk drie en vijf traveeën onder zadeldaken (nok evenwijdig aan straat, pannen), uit de 19de eeuw. Bepleisterde en beschilderde lijstgevels, voorzien van steekboogvormige vensters met lekdrempels. In linker huis: neoclassicistische deur in omlijsting van arduin, pilasters op neuten onder eenvoudig hoofdgestel met kroonlijst, type midden 19de eeuw. Het lagere huis rechts is vermoedelijk een verbouwde stalvleugel.

Recente bakstenen dienstgebouwen onder zadeldaken. Langsschuur 1904 gedateerd door middel van baksteenkoppen op de zijpuntgevel (straatkant).

Okegem-Dorp zonder nummer, Onze-Lieve-Vrouwekapel

Rechthoekige neobarokke kapel met driezijdige sluiting onder zadeldak (leien) van 1938, jaartal aangebracht op een gedenksteen in de koorsluiting. Bakstenen gebouw op arduinen plint; aflijnende getrapte baksteenfries; koor gemarkeerd door vlakke lisenen.

Voorgevel met rondboogdeurtje en oculus, beiden in zandstenen omlijsting met bekronend druiplijstje. Klokgevel op zandstenen schouderstukken met dito aftekenende klauwstukken onder gebogen fronton met kruis.
Altaar met pleisteren Mariabeeld.

Jan Ockeghemstraat 3-13, Rij arbeiderswoningen

Rij aaneengeschakelde arbeiderswoningen van twee bouwlagen met twee traveeën onder zadeldaken, 1902 gedateerd in nummer 11 door middel van muurankers. Baksteenbouw voorzien van licht getoogde muuropeningen. Diverse paramenten. Hoekhuis (zonder nummer) en nummer 4, 5 en 6 hebben gecementeerde lijstgevels met Lodewijk XVI-decor, voornamelijk medaillons en strik- en slingermotieven.

Kattestraat 39, Twee aaneengesloten arbeiderswoningen

Twee aaneengesloten arbeidershuisjes gelegen op een steile straathelling. Dubbelhuistypes van één bouwlaag met drie en vijf traveeën onder zadeldak, afgesnuit aan de straatzijde (nokrichting loodrecht op de straat, pannen en golfplaten), uit het eerste kwart van de 19de eeuw. Witgeschilderd gebouw van baksteen op zware natuurstenen sokkel. Rechthoekige muuropeningen; rechts, beluikt venster met houten latei en brede verankerde houten tussenstijl. Zijgevel aan de straatzijde, gecementeerd ter halverhoogte van de ankers naar de bedaking toe. Houten muurankers.

Okegem-Dorp 43, Burgerhuis

Alleenstaand dubbelhuis, gelegen in een grote ommuurde tuin. Twee bouwlagen van zeven traveeën onder zadeldak met klokkeruiter (nok loodrecht op de straat, Vlaamse pannen), van circa 1850. Witgeschilderd gebouw van baksteen op gepikte plint. Beluikte vensters met lekdrempels van arduin. Sobere verdiepte rondboogdeur met imposten en sluitsteen ingewerkt in rechthoekige (latere?) luifel ter hoogte van de imposten.

Rechts, éénlaags schuurtje onder zadeldak (pannen). Zijpuntgevels met vlechtingen en aandak wijzen op een oudere kern (tweede helft van de 18de eeuw?); een toegevoegd torentje en dakkapellen en gewijzigde muuropeningen verlenen een typisch eind 19de-eeuws karakter.

De Broekstraatwaterloop

WILLY DE SMEDT

Honderden, nee duizenden keren ben ik in mijn leven per fiets al van en naar Ninove gereden via het jaagpad langs de Dender. En telkens weer, wanneer ik oud-Pamel voorbij rijd, moet ik naar de grote weilanden aan de overkant, naar de 'Groote Meerschen' kijken. Eertijds was het, eeuwen geleden, volgens Gerard Van Herreweghen, dé kenner van de Pamelse geschiedenis, Pamels grondgebied geweest. En telkens weer moet ik dan denken aan de stukken weilanden daar, die tot de verbeelding sprekende namen dragen als 'De tien Dagwanden, 'De Vliegers' of 'De Bruggemeerschen'. En ik probeer mij in te beelden welke geschiedenis daar net onder de graszoden verborgen ligt. En telkens ook zie ik dan in mijn verbeelding de *Grote Meerschen* blank staan tot in Ninove, verzadigd door de zware regens. En ik herinner mij dat de naam Pamel, of Paemele, niet voor niets is afgeleid van een Oud-Germaans woord dat de 'blinkende' of 'schitterende' betekent; vermoedelijk verwijzend naar de ondergelopen meersen en weiden in wintertijd.[1] Ik ben onlangs zelfs eens met Google Earth over de *Grote Meerschen* gevlogen om mij te vergewissen van wat Gerard Van Herreweghen, de heemkundige uit Pamel, ooit beweerde. En ik heb inderdaad – met een beetje goede wil – nog contouren van de vroegere waterring in het weiland gevonden. Moet je zeker eens doen. Hierbij werd mijn aandacht getrokken door een beek, aan de noordelijke grens van de *Grote Meerschen*, die zich rond de huizen van de Idevoordelaan, de vroegere heerlijkheid van Idevoorde, slingert om vandaar naar de Dender te stromen.

Op de website van Geo Vlaanderen kan men zien dat deze beek in de *Broeken* ontspringt, gevoed wordt door een aantal kleinere beekjes die de *Broeken* draineren, een tijdje de voetweg 'Den Dam' gezelschap houdt, om dan vóór de visvijvers af te buigen en in de Broekstraat de spoorweg te kruisen. Zij kronkelt zich vanaf daar, af en toe overwelfd, rond de visvijver 'het Goudvisje' en volgt daarna mooi de buitencontouren van de percelen van de huizen op de Idevoordelaan.

Een beetje tot mijn verwondering bleek deze beek 'Trijoenbeek' te heten. Aan Bèzze (Benjamin Van der Perre), waar de Frans Van der Perrekaai doodloopt op de Denderoever, zoekt ze zich een weg onder de straat om aan de overkant uit te monden in wat nu de Vaartgracht wordt genoemd. Tot aan de terreinen van de Amuzanten blijkt deze Vaartgracht ook als afvalwatergracht dienst te doen. Eigenlijk een open riool. Maar blijkbaar wil Aquafin daar begin 2018 eindelijk verandering in brengen.

Benaming waterloop O5101 (historisch)

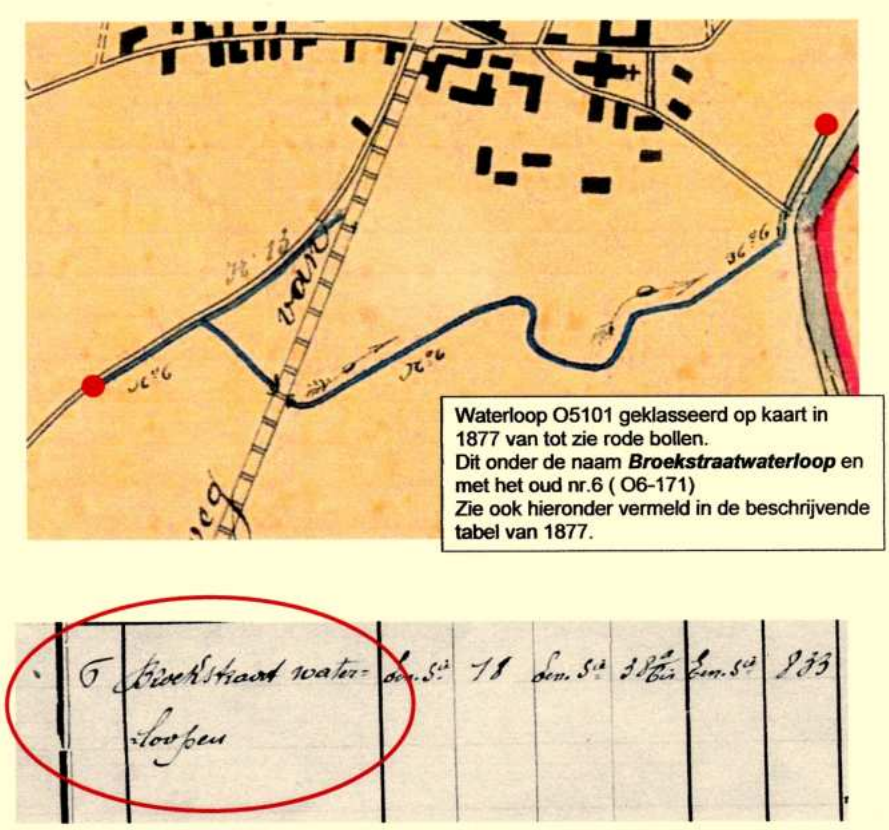

Waterloop O5101 geklasseerd op kaart in 1877 van tot zie rode bollen.
Dit onder de naam ***Broekstraatwaterloop*** en met het oud nr.6 (O6-171)
Zie ook hieronder vermeld in de beschrijvende tabel van 1877.

Maar eerst krijgt deze beek aan de Bruggeweg gezelschap van de Neerbeek/Triepenbeek en samen kabbelen ze door tot ze in Denderleeuw de Molenbeek ontmoeten. Vandaar blijft het de Molenbeek die aan het Sas in Denderleeuw zachtjes in de Dender glijdt. Maar Trijoen? De herkomst van deze naam leek niet te achterhalen. Herman Van Isterdael was hierover stellig:

vermits deze naam in geen enkel (oud of nieuw) naslagwerk terug te vinden is, is deze foutief.

Maar begin dat maar eens te achterhalen. Gaat/ging het inderdaad om een vergissing? Had een ambtenaar heel lang geleden de naam 'Triepen' verbasterd tot Trijoen? En blijkbaar is deze gracht niet door de natuur gesculpteerd maar hebben mensenhanden deze waterloop gewrocht. Uit noodzaak. Om het water van de *Venningen*[2] te laten afvloeien en mede om het waterbeheer van de *Groote Meerschen* te regelen. Want uit teksten die Herman mij bezorgde was er driehonderd jaar geleden duidelijk nood aan een arkgracht.[3] Een reden waarom in 1698 de schepenen van Okegem een overeenkomst met de Ninoofse abdij sloten over het graven van een afwateringsgracht voor de weiden in de *Venningen*. In 1698 schreef de abt van Ninove aan de Schepenbank van Ockinghem immers volgende opdracht: "*Van noode is geleyt te worden eene gote ende reyte ofte arckgracht jeghens den dender omme af te lopen ende sueren de wateren van de meersschen soo van de venningen als daer ontrent (P, 1698), harckgracht (S, 1789)*". En verbazingwekkend genoeg heeft deze gracht een zeer kronkelend tracé. Daarom durf ik vermoeden dat de werklui indertijd bestaande perceelgrenzen gewoon hebben uitgediept.

► **Trijoengracht wordt Trekgracht** WWW.GEOPUNT.BE/KAART

Nu terug naar het 'Trijoenmysterie'. Mijn zoektocht heeft mij langs een aantal administraties geleid zoals Onderzoek Bouwkundig Erfgoed Vlaanderen, Geopunt Vlaanderen, Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen, Helpdesk Informatie Vlaanderen, Dienst Openbare Werken stad Ninove en last but not least Dienst Integraal Waterbeleid Provincie Oost-Vlaanderen. Er werden heel veel e-mails uitgewisseld maar als puntje bij paaltje kwam, stond ik nergens. Want de ene overheidsdienst wees steeds weer met de vinger naar de collega's van andere diensten. 'Back to square one' zouden ze in de States zeggen. Tot ik zelf naar de dienst Openbare Werken van Ninove ben getrokken, waar ik trouwens heel goed werd ontvangen, en waar men mij op de goede weg heeft gezet.

Eerst ben ik begonnen met de niet-bevaarbare waterwegen van Okegem op te zoeken en in kaart te brengen. In de archieven stootte ik op een proces-verbaal van de gemeente Okegem van 31 mei 1886 waar dorpsbeken en -grachten zeer gedetailleerd worden opgelijst én beschreven. Vervolgens kreeg ik van de Dienst Integraal Waterbeleid documenten toegespeeld waaruit bleek dat in 1877 de Broekstraatwaterloop (O5101, dit is de historische nummering) in kaart werd gebracht én benoemd. Van Filip Lasseel van dezelfde dienst kreeg ik een foto doorgestuurd waarbij dan voor het eerst (1950) de naam 'Trekgracht' verschijnt en tot voorbij de grens met Denderleeuw die naam behoudt tot de samenvloeiing met de Molenbeek. En Filip Lasseel is formeel: de beek heet Broekstraatwaterloop en verderop Trekgracht. Op mijn vraag welke instantie nu de fout zou rechtzetten, antwoordde hij mij: "*De onbevaarbare waterlopen 2de en 3de categorie worden aangepast in de VHA (Vlaamse hydrografische atlas) door onze dienst integraal waterbeleid (Provincie Oost-Vlaanderen). Informatie is op te vragen op http://www.geopunt.be/. Om te antwoorden op uw vraag, zal de waterloop O5101 de naam 'Trekgracht' krijgen conform de atlas van 1950 en zal bij de naamgeving van bron tot monding "Broekstraatwaterloop, Trekgracht" komen te staan. Het deel waar u naar verwijst had immers in de atlas van 1877 de naam Broekstraatwaterloop".*

Bleef nog de vraag waarom in de jaren 1950-1980 ineens de naam Trijoengracht opdook. Een mogelijke verklaring, maar het blijft giswerk, die een vriendelijke dame van de Dienst Waterbeleid me toespeelde is dat diegene die de soms zeer slordig handgeschreven namen van grachten en beken moest overnemen, van 'Trekgracht' of 'Trekbeek' de 'Trijoen' heeft gemaakt. Diezelfde mevrouw beweerde zelfs dat in die tijd nog

► **De restanten van een arckconstructie** [3]

© WILLY DE SMEDT

dergelijke fouten werden gemaakt. Voilà. Vroeger in 't college, moesten we onze meetkunde-bewijsvoeringen steeds onderschrijven met "*QED*" (*quod erat demonstrandum* ofte wat moest bewezen worden). Dat doe ik bij deze dus ook en hiermee kan dit hoofdstuk worden afgesloten en hebben wij als Heemkring Okegem een administratieve vergissing rechtgezet.

[1] Bron: Gerard van Herreweghen en Hubert De Bolle (Davidsfonds Roosdaal).
Al in 1179 wordt het dorpje aan de Dender vernoemd als *Pamela*, in 1195 *Pamala*, daarna o.a. in 1307 *apud Pamellam*, in 1662 *Pamelen*. Het toponiem is zeer oud en zou Indo-Europees van oorsprong zijn, hetgeen aanleiding geeft tot twee onderscheiden etymologische verklaringen:
- afgeleid van '*pa-'* wat verwijst naar 'voederen, weiden' (cfr. Latijn *pabulum* = veevoeder); Pamel is dan een plaatsnaam in weidegebieden;- of afgeleid van het (door de Germanen geherinterpreteerde en uitgebreide) *bham* + suffix *alã*; *bham* = schitterend, verwijzend naar de meersen die blank stonden in de winter. Pamel is dan een waternaam om de meersgronden langs de Dender te benoemen.
[2] Volgens van Dale is een 'ven' een waterig stuk land ofte veenland. Is Venningen hiervan afgeleid?
[3] In het oudere Nederlands blijkt een 'arke' te staan voor val- of schuifdeur van een sluis; dus bedoeld om het debiet van een waterloop te regelen. En inderdaad, net voor de Broekstraatwaterloop onder de weg aan de brug verdwijnt, vinden we daar nog de restanten van een 'arckconstructie'.

Oproep voor de familie Vernaillen: op zoek naar DNA-verwanten

DIRK VERNAILLEN

In mei 2016 nam ik deel aan een DNA-onderzoek. DNA-onderzoek is de meest spectaculaire nieuwkomer in de familiekunde. Men kan er familieverbanden mee opsporen en zelfs de hele migratiegeschiedenis van de mens in beeld brengen. Het onderzoek is gebaseerd op de analyse van het mannelijk Y-chromosoom dat uitsluitend van vader op zoon vererft. Aan de KULeuven onderzoekt men 38 merkers op de Y-chromosoom. Een genetische merker is een DNA-sequentie (gen) met een gekende locatie op een chromosoom. Hoe meer merkers onderzocht worden hoe duurder, en in veel landen onderzoekt men daarom minder merkers.

Bij vergelijking van twee personen kijkt men hoeveel verschillen er zijn. Er wordt door de wetenschappers rekening gehouden met een foutenmarge en zo berekent men de **meest recent gedeelde voorouder** (MRCA: Most Recent Common Ancestor).

Aantal verschillen	MRCA leefde in	MRCA leefde tussen met maximale foutenmarge
0	1980	1740-2010
1	1920	1590-1980
2	1860	1470-1950
3	1770	1350-1920
4	1710	1230-1860
5	1620	1110-1830
6	1530	990-1770

Eerst wordt eerst bepaald tot welke oorsprong men behoort.

Ten tweede bepaalt men de genetische verschillen met andere personen aan de hand van de 38 merkers.

Volgens de SNP-analyse (*SNP (Single Nucleotide Polymorphism) onderzoekt varianten in het DNA op basis van het aanwezige nucleotide*) behoor ik tot de groep I-M253, dit is een afsplitsing van de hoofdgroep **I1a**. Groep I1a migreerde rechtstreeks van Afrika via Midden-Europa (ongeveer 15.000 jaar geleden) naar Noord-Europa (ongeveer 12.000 tot 6.000 jaar geleden) en deze groep treft men niet meer aan in Afrika, en ook niet in Azië en Amerika, behalve in Amerika bij afstammelingen van uitgeweken Europeanen.

Migratie I1A

De subhaplogroep **I-M253** telt 12% onder de geteste Vlamingen, maar is overheersend in de Scandinavische landen (40-50% van de mannelijke bevolkingsgroep in Noorwegen, Zweden en het Westen van Finland, 25% in Denemarken) Verder vinden we ze terug in Noord-Duitsland, Nederland, België, Normandië, Bretagne en Schotland (16-18%). In de rest van Europa maakt 1 tot 4% deel uit van I-M253.

Spreiding I-M253

De aanwezigheid van nakomelingen van deze voorouders op de Britse Eilanden, Normandië en de landen aan de Noordzee wordt geassocieerd met de aanwezigheid van de Vikingen in de 8e tot de 11e eeuw.

De meeste geteste personen hebben een match met enkele personen met meerdere verschillen. Het

Dit certificaat bevestigt dat

VERNAILLEN Dirk

een Y-chromosoom analyse heeft laten uitvoeren door Activiteitencentrum Forensische Genetica en Moleculaire Archeologie (UZ Leuven – KU Leuven).

38-YSTRs werden geanalyseerd op basis van een DNA-staal met referentie **6141-323** waarbij het volgende haplotype werd bepaald

DYS393	DYS390	DYS19	DYS391	DYS385a	DYS385b	DYS426	DYS388	DYS439	DYS389-1	DYS392	DYS389-2	DYS458	DYS459a	DYS459b	DYS455	DYS454	DYS447	DYS437	DYS448	DYS449	DYS464a	DYS464b	DYS464c	DYS464d	DYS460	GATA-H4.1	YCAIIa	YCAIIb	DYS456	DYS607	DYS576	DYS570	DYS724a	DYS724b	DYS442	DYS438	DYS635
13	22	14	10	13	14	11	14	11	12	11	27	15	8	9	8	11	21	16	20	29	12	14	15	16	11	20	19	21	14	18	16	18	33	37	17	10	22

Dit haplotype behoort tot de Y-chromosoom haplogroep **I-M253*** op basis van een SNP-analyse.

Uitgebreide informatie betreffende de technische uitvoering, de haplotypes en de haplogroepen kan gevonden worden onder de beveiligde website www.DNA-benelux.eu

UZ LEUVEN | ACTIVITEITENCENTRUM FORENSISCHE GENETICA EN MOLECULAIRE ARCHEOLOGIE
FORENSISCHE GENEESKUNDE

onderzoeksproject geeft lijsten tot 6 verschillen. Op de 1202 deelnemers zijn er 15 met 0 verschillen, 49 met 1 verschil, 64 met 3 verschillen, 78 met 4 verschillen en 105 met 5 verschillen.

Voorbeeld: Met een afstammeling van Petrus Vernaillen (gehuwd met Agnes Segaert en Joanna de Boitselier) en die leefde van 1693 tot 1766, zou ik als meest recent gemeenschappelijke voorvader, de vader van Petrus of Judocus Vernaillen hebben. Judocus leefde van 1660 tot 1706 en dat zou waarschijnlijk vier verschillen geven. Natuurlijk is het wel mogelijk dat 1 van mijn voorvaders heimelijk vervangen is door een andere donor en dan zullen er veel meer dan 6 verschillen zijn.

Helaas is er tot nu toe geen enkele deelnemer aan het DNA project die met mij 0 tot 6 verschillen heeft**. Daarom mijn oproep in het bijzonder naar naamdragers Vernaillen**. Laat ook uw DNA testen, laat ons samen naar onze gemeenschappelijke roots zoeken!

Ieder kan zich inschrijven voor het DNA-Beneluxproject. Het inschrijvingsformulier kan gedownload worden via http://dna-benelux.eu/ (open DNA-project inschrijvingsformulier). De deelname kost 140 € en je moet ook een kwartierstaat of stamreeks in mannelijke lijn opsturen die minstens tot vóór 1800 teruggaat. Maar dat is geen probleem want die gegevens bezitten we reeds. De afname gebeurt door met een borsteltje een beetje wangslijm af te schrapen.

Voor verdere uitleg kan je me contacteren: dirk.vernaillen@telenet.be

Maria Germaine De Dier 102 jaar

Begin januari 2017 vierde Maria Germaine De Dier met haar uitgebreide familie in het W.Z.C. Sint-Vincentius in Ekeren haar 102de verjaardag. Maria De Dier werd op 9 december 1914 in de Leopoldstraat (toen de Rattenberg) te Okegem geboren. Zij was het tweede kind van Josephus De Dier, een koordenfabrikant uit Okegem die gehuwd was met Maria Joanna Van der Straeten uit Ninove. Het gezin kreeg tien kinderen. Wanneer de vader Maria Germaine in het gemeentehuis ging tonen getuigden August De Vos, herbergier, en Eduard De Boitselier, veldwachter. Op 10 december 1914 werd Maria reeds gedoopt. Peter was Petrus Antonius Van der Straeten en meter Leonia Van de Perre.

►**Maria De Dier met o.a. enkele familieleden**
W&F GVA

Tot haar 25 jaar hielp Maria in het koordenatelier van haar vader dat in de jaren 1930 gevestigd was in de Eversemweg. Op 8 juni 1939 huwde Maria met Gerard Theofiel De Maesschalck, een beroepsmilitair uit Sinaai. Het gezin vestigde zich in Brasschaat waar Gerard als militair in de plaatselijke basis Polygoon gekazerneerd was. Maria en Gerard kregen zes kinderen, drie meisjes en drie jongens. In haar vrije tijd werd moeder Maria Germaine aangemoedigd om artistiek en creatief bezig te zijn. Ze schilderde verscheidene portretten vooral van haar familieleden en kon een aardig stukje piano spelen.

Na het overlijden van haar echtgenoot in 2003 verhuisde ze op haar 94 jaar naar het rusthuis waar ze nu nog verblijft. Ze is nog in goede gezondheid. Het geheugen laat het soms wel eens afweten maar over haar kinderjaren in Okegem weet ze nog veel te vertellen.

Het plaatselijke stadsbestuur bracht de jarige een bezoek en schonk haar een geschenk en een oorkonde van het koningspaar. In naam van de Heemkring wensen we haar nog een goede gezondheid en nog vele jaren.

Kunstwerk op de 'Plesj'

►**Birdspace** CLAUDIA VAN DEN HOUTE – HLN

Sinds begin december 2016 tot mei 2017 kon je op het Dorpsplein te Okegem een merkwaardig kunstwerk bewonderen. Het kunstproject 'De Sokkel' is een nieuw initiatief van de stad Ninove. Het is letterlijk en figuurlijk een platform om beweging en variatie te brengen. De sokkel verandert af en toe van plaats zodat het gedurende enkele maanden telkens op een nieuwe locatie in Groot-Ninove te bewonderen valt. De eerste plaats waar de sokkel begin 2016 werd geplaatst was op de oprijlaan van het Stadhuis van Ninove. Nadat het ook aan de Abdijkerk een plaats vond was het de beurt aan het Dorpsplein te Okegem.

De initiatiefnemer Claude Dendauw kreeg van het stadsbestuur de eer om het project te openen. Bij elke verhuis wordt een nieuw beeld op de sokkel geplaatst. Op die manier wordt de sokkel een plaats om telkens een andere kunstenaar te presenteren.

Op dit ogenblik prijkt op het Dorpsplein van Okegem een sculptuur van Tinka Pittoors, een beeldend kunstenares. Het werk kreeg de naam 'Birdspace'. Tinka Pittoors werd geboren in 1977 in Brasschaat en woont in Kapellen. Ze onderzoekt in haar sculpturen en objecten de utopie van een kneedbare wereld. Door het combineren van herkenbare en nieuwe vormen en materialen zoekt ze naar een sculpturale realiteit die parallel loopt aan de gekende wereld. Daar waar de materialen herkenbaar zijn uit onze realiteit, zet de vorm zich er juist tegen af. Zo ontstaan beelden die balanceren tussen twee werelden. De kloof tussen natuur en cultuur dient vaak als uitgangspunt om deze dubbele realiteit te onderzoeken.

Over de sculptuur in Okegem zegt Pittoors het volgende: ‘Het stelt een soort landschap voor met een groenblauwe kleur. De vogels kunnen er in wonen en het verwijst ook deels naar een boom’. Haar omschrijving van Birdspace als een ‘participatief kunstwerk’ wordt in Okegem helemaal in de praktijk omgezet. De leerlingen van het vierde leerjaar van de plaatselijke basisschool hebben immers beloofd om de bollen met voedsel voor vogels aan te vullen.

Dichter Rudolf Van de Perre

De stad Ninove zette rond de jaarwisseling de Okegemse kunstenaarsfamilie Van de Perre in de bloemen. Binnen het project ‘*De kunstenaarsfamilie Van de Perre: één dichter en twee schilders’* was er eerst de tentoonstelling rond het oeuvre van Harold Van de Perre dat werd geconfronteerd met het werk van zijn zoon Gerolf. Op 13 januari werd het project afgesloten met een avond rond de poëzie van Harolds broer Rudolf.

Rudolf Van de Perre (°1934, Okegem) is vooral bekend als dichter en essayist. Zijn bekendste dichtbundels zijn *Boergondische Suite* en *Gebinte van een naam*. Maar hij schreef ook fijne essays zoals *Poëzie en leven*, *De gekleurde wereld, Die lezen mogen eenzaam wezen, Woorden om wakker te lezen* en *De geur van een sonate*. Daarnaast schreef hij monografieën over onder meer André Demedts en Anton van Wilderode. Van de Perre kreeg voor zijn werk meerdere literaire prijzen zoals de Provinciale Prijs voor Oost-Vlaanderen voor essay (1979) en de Prijs van de Vlaamse Poëziedagen voor *Boergondische Suite* (1987).

Van de Perre bleef echter steeds ‘een kind van Okegem’. Zijn poëzie is doordrongen van de herinneringen aan zijn jeugdjaren in het dorp. Maar hij werd ook geraakt door de muziek van Joannes Ockeghem. Rudolf voelde zich nauw verwant met deze wereldberoemde 15de-eeuwse componist. In de bundel *Gebinte van een naam* (1994) verwerkt hij diens schaarse biografische gegevens tot een poëtische neerslag van een kunstenaarsleven die uitmondt in een innerlijke zoektocht naar het wezen van de artistieke bestemming. Op de achtergrond van Ockeghems queeste hangt steeds zijn heimwee naar zijn geboortedorp die Van de Perre in Okegem situeert. Zoveel moge blijken uit één van de gedichten van ‘*Gebinte van een naam’*.

Ockeghem 2

Vaak is het paradijs me weer nabij
in geur van beuken berk en hazelaar
en met de kleur getooid van primula's
de eerste teerheid in het voorjaarsgras
onaangeraakt boter- en dotterbloemen.
En 's zomers het genadeloze zoemen
van bijen. De weemoed van de vlinderjacht
of stekelbaarsjes in de elzebroeken
over drie sloten springen paadjes zoeken
nog dieper in het bos de bron ter Rief
de speelse tover ik ridder dief.

De literair-muzikale avond van 13 januari rond Rudolf Van de Perre werd een passende eerbetuiging aan een man die zijn Okegemse roots nooit uit het oog verloor. Schrijver en tekstperformer Maud Vanhauwaert, zelf een veelbelovend tekstschrijfster en performer, dook er in de poëzie van de dichter en confronteerde het met haar eigen werk. De muzikale omkadering gebeurde door Lieven Termont (bariton), Ann Krijnen (sopraan) en Jan Van Outryve (luit) die liederen van Johannes Ockegem brachten voor een eivolle ‘trouwzaal’ van het Oud Stadhuis.

KVLV-Okegem bestaat 60 jaar

De Katholieke Vereniging voor Landelijke Vrouwen (KVLV) is een van de oudste verenigingen van Okegem. Dit jaar mocht de ‘boerinnenbond’ of ‘vrouwenbond’ van weleer 60 kaarsen uitblazen. Op een ogenblik dat parochiale verenigingen in vele gemeenten moeite hebben om het hoofd boven water te houden is de KVLV-Okegem springlevend. Als men de 60 jaar van de vereniging overloopt vallen vooral de continuïteit en vernieuwing op. Aangezien er in deze lange periode maar drie voorzitsters zijn geweest was de continuïteit telkens verzekerd. Martha Kestens (1957-1966), Magda De Deyn (1967-1999) en Rita Bourgeois (vanaf 1999 tot vandaag) zetten telkens met een ondernemende hand de KVLV-traditie verder. Maar er is ook plaats voor creativiteit en frisse ideeën. Infoavonden, bedrijfsbezoeken, bedevaarten en

eendagsreizen, kooklessen, bloemschikken, turnen, wandelen, yoga, breien, gin-tasting, een initiatiecursus tablet en I-pad,… Er zijn weinig activiteiten die de KVLV nog niet heeft georganiseerd. Dit alles is maar mogelijk met de inzet van een uitgebreid bestuur waar de verjonging en opvolging nauwlettend in de gaten worden gehouden.

De Heemkring wenst de KVLV nog vele jaren !

► **Marie-Jeanne Neukermans, Greta Vernaillen, Odette Vernaillen, Yolande Neukermans, Marie-Louise Beeckmans, Rita Bourgeois, Joske Leemans, Lieve Gies, Kris Jacob en Lieve Vernaillen**

Errata bij het vorige nummer

Heemkring Okegem | Mededelingen | 2016 nr. 3 & 4

- de tekst bij de foto op p. 22 bij *Het kloosterhof nu* hoort thuis bij de foto *Zicht op het Kloosterhof tijdens het interbellum* (p. 20).
- duiding bij de foto op de kaft (p.2): volgens de auteur is infirmerie of sieckhuys vanuit historisch oogpunt een meer correcte omschrijving.

Uit de oude schoenendoos

*De **foto achteraan op de kaft** zien we het gezin*

Vernaillen Karel Benediktius 'Benoit'

(° 8 juni 1884, Okegem)

x

Baeyens Celine

(° 12 mei 1887, Okegem)

Deze foto werd uitgeleend door Michel Van de Perre.

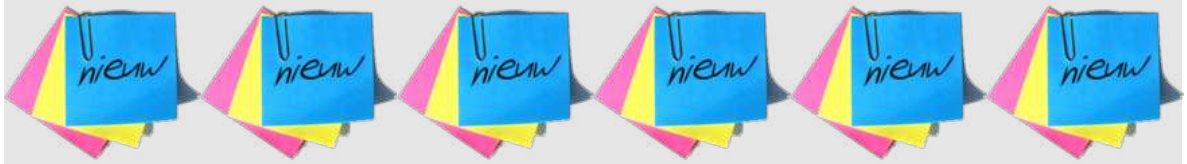

NU ONLINE OP WWW.HEEMKRINGOKEGEM.BE

- PUBLICATIES UIT MEDEDELINGEN HO 2014 NR. 1 EN 2
- FOTO'S UIT DE KAST VAN O.A. VAN ISTERDAEL MARIE-LOUISE, DE BODT JOHAN, VLEESHOUWER ETIENNE, VAN SNICK LINDA EN WITTENBERG GRETA WERDEN DIGITAAL GEPLAATST IN DE OUDE SCHOENENDOOS VAN
- 390 NIEUWE SCANS WERDEN TOEGEVOEGD AAN HET VIRTUELE KERKHOF

Gezin Vernaillen Benoit en Baeyens Celina
Petrus, Palmyre, Gustaaf, Gabriëlla, Frans
Martha, Karel Benediktus, Rosalie, Baeyens Celina, Simonne